ΝΕΑ ΜΕ ΛΕΥΚΑ ΜΑΛΛΙΑ

Ἔχει σῶμα ἁδρὸ κι' ἀφράτο
κ' ἔχει βῆμα σταθερό:
Πέντε νέες βάλλει κάτω,
πέντε νέους 'ς τὸ χορό.

—

Ἔχει μάτια λιγωμένα,
μάγουλα τριανταφυλλιά,
καὶ χειλάκια καμωμένα
γιὰ τὰ πιὸ γλυκὰ φιλιά.

—

Μὰ μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ κάλλη
'ς τὴν ζωὴ τὴν χαρωπή,
δὲν εὐχαριστιέται πάλι,
κι' ἂς μὴ θέλῃ νὰ τὸ πῇ.

—

Φανερὰ λιγάει καὶ σειέται
μὲ τῆς νιότης τὰ φτερά,
'ς τὰ κρυφὰ μοῦ καταριέται
τὰ μαλλιά της τὰ σγουρά.

—

Ἄσπρισαν χωρὶς νὰ θέλῃ!
Μοιάζουν, ὅπως κι' ἂν στραφῇ,
μιὰ κατάλευκη νεφέλη,
σὲ ῥοδόχρωμη κορφή!

—

Εἶνε νέα, κ' εἶν' ἀκόμα
σὰν καινούργια ζωγραφιά,
κι' ὡς καὶ τὸ λευκὸ τὸ χρῶμα
τὴν στολίζει μ' ὀμορφιά.

—

Ἔλα ὅμως ποῦ τὰ χρόνια
κρίνουντ' ἀπὸ τὰ μαλλιά!
Διέ τα! — Μοιάζουν κρύα χιόνια
σὲ μιὰ γεροκορμαλιά.

—

Φανερὰ λιγάει καὶ σειέται,
Σὰν Νεράϊδα δροσερά,
'ς τὰ κρυφὰ παραπονιέται
γιὰ μιὰ τέτοια συμφορά!

—

Ἄσπρ' ἂν εἶνε τὰ μαλλιά σου,
γυναικούλα ῥοδαλή,
μήτε κρῖμα εἶνε, στοχάσου,
μήτε καῖ ζημιὰ πολλή.

—

Εἶδα ὄρη χιονισμένα,
κρύα ὡς γιὰ τὴ ματιά,
μὰ 'ς τὰ στήθια, σὰν κ' ἐσένα,
μιὰ ζωή, ὅλο φωτιά.

Μὲ τὰ φυσικά σου λοῦσα
δὲν μπορεῖ νὰ μετρηθῇ
μήτε μιὰ μαυρομαλλοῦσα,
μήτε καὶ καμιὰ ξανθή.

—

Φανερὰ λιγᾶς καὶ σειέσαι,
καὶ πετᾶς ἀπ' τὴ χαρά,
'ς τὰ κρυφὰ γιατί ἀδικιέσαι,
καὶ στενάζεις θλιβερά;

—

Μὲ μορφὴ ῥοδοπλασμένη,
μὲ κρινόλευκα μαλλιά,
εἶσαι μιὰ μηλιὰ ἀνθισμένη
'ς τοῦ Μαΐου τὴν ἀντηλιά.

—

Κι' ἀπ' τὸ φωτεινὸ τὸ βλέμμα,
ποῦ μοῦ στέλλεις 'ντροπαλά,
μοῦ φλογίζεται τὸ αἷμα,
κ' ἡ καρδιά μου ξεχειλᾷ.

—

Καὶ ἡ φλόγ' αὐτὴ σοῦ λυώνει
τὴν παλιά της παγωνιά,
μὲ ἀγάπη τὴν φτερώνει
καὶ τὴν κάμνει πάλι νιά.

—

Φανερὰ λιγᾶς καὶ σειέσαι,
σὰν παγῶνι σοβαρά,
'ς τὰ κρυφὰ δὲν συλλογιέσαι
μιὰ καρδιὰ ποῦ λαχταρᾷ;

—

Ἀπ' τὲς φλόγες σου ἀναστήθη,
σὰν τοῦ μύθου τὸ πουλί,
καὶ μοῦ πέταξ' ἀπ' τὰ στήθη,
καὶ ζητάει ἕνα φιλί:

—

Ἀ τῆς καρδούλας μου ἀποκρίσου,
'ς τῆς καρδιᾶς σου τὴ λαλιά,
κ' ἔλα μὴν τραβιέσαι πίσου,
διὰ τ' ἄσπρα τὰ μαλλιά!

—

Κάλλος, ποῦ ἀπὸ γειρατεῖα
δὲν φοβᾶται νὰ φθαρῇ,
εἶνε κρῖμα, εἶν' ἀδικία
ἔρωτα νὰ μὴ χαρῇ.

—

Φανερὰ λιγᾶς καὶ σειέσαι,
καὶ σοῦ πάγει μιὰ χαρά!
Φανερὰ γλυκαγαπιέσαι —
Νὰ εὐτυχία μιὰ φορά!

4 Ἀπριλίου 1892. Γ. Μ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Ἀθηναϊκὴ Ἠχὼ

Ἑξακόσιαι χιλιάδες (ἀριθμὸς 600,000 χιλ.) φράγκων χρυσῶν, κατατεθειμένων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἐπὶ σκοπῷ ἱδρύσεως Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς, εἶνε βεβαίως μία τῶν σημαντικωτέρων δωρεῶν, ἐξ ὅσων ἔγειναν πρὸς τὸ «δημόσιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους». Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ ὁμογενὴς ἰατρὸς κ. Γεώργιος Κυριαζῆς, ὁ ἐργάτης τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἐλέγχεται οὐ μόνον φιλόπατρις ἀνὴρ ἀλλὰ καὶ συνετός, καλῶς γνωρίζων τὸ κάλλιστον ἴσως τῶν μαθημάτων, πῶς νὰ διαθέτῃ χρησιμώτερον τὰ χρήματα, τὰ περισσεύοντα ἢ οἰκονομούμενα ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν ἀτομικῶν ἀναγκῶν.

Καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἠσθάνθησαν τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν νὰ εὐεργετήσωσι διὰ τοῦ χρήματος, ἀφ' οὗ δὲν ἐδύναντο ἄλλως· πλὴν αἱ δωρεαί των ἢ ἀπερροφήθησαν μικραὶ ὑπὸ τῶν ἑκατομμυρίων ἐλλειμματίου προϋπολογισμοῦ ὅταν ἐδωρήθησαν ἁπλῶς εἰς τὸ Κράτος, ἢ κατηναλώθησαν εἰς ἄλλα ἄσκοπα ἢ τοὐλάχιστον ὀλιγώτερον ἐπείγοντα καὶ ὠφέλιμα. Δωρεὰ μεγάλη, παραδείγματος χάριν, πρὸς ἱδρύματα εὔπορα καὶ καλῶς λειτουργοῦντα, ἢ πρὸς πρόσωπα ὑψηλά, τὰ ὁποῖα ἴσως μόνον χρημάτων δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην, μοῦ φαίνεται δωρεὰ χαμένη· γελοία δὲ αὐτόχρημα ἡ ἀνέγερσις Ξενοδοχείων ὑψηρεφῶν καὶ πολυδαπάνων διὰ νὰ δωρηθῶσιν εἰς τὸ Ἔθνος, καὶ κτιρίων καλλιμαρμάρων, ὄχι ὀλιγώτερον τῶν Ξενοδοχείων αὐτῶν περιττῶν, διὰ νὰ στεγάσωσι σωματεῖα ἀνύπαρκτα καὶ περὶ τῶν ὁποίων οὐδεμία ὑπάρχει πιθανότης ὅτι θὰ ὑπάρξουν εἰς τὸ μέλλον! Μόνον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς μετὰ τοῦ Οὐρανοῦ συγκοινωνίας δὲν ἔχομεν ἀκόμη δωρεάν, ἀλλ' ἔχομεν ὅμως μίαν πρὸς τὸν μέλλοντα νὰναστυλώσῃ κάπου πρῶτος τὴν σημαίαν τῆς Ἐλευθερίας.... Ἐκτὸς τούτων ἔχομεν ἀκόμη καὶ ἐπιβλαβεῖς δωρεάς, φέρ' εἰπεῖν τὰς δωρεὰς καὶ τὰ κληροδοτήματα δι' ὑποτροφίας ἐν Εὐρώπῃ, χάριν ἐπιστημονικῶν σκοπῶν, τῶν ὁποίων ὅμως εἶνε γνωστὰ τἀποτελέσματα. Γίνεται δηλαδὴ μεταξὺ τῶν διδακτόρων, ὄχι ποτὲ τῶν διαπρεπεστέρων, εἷς τυπικὸς διαγωνισμός, ἐπιτυγχάνει ὁ ἐκ τῶν προτέρων γνωστὸς καὶ ὑπὸ τοῦ κόμματος ἢ συγγενῶν καθηγητῶν ὑποστηριζόμενος, — ὁ ὁποῖος πόσην σχέσιν ἔχει μὲ μόρφωσιν καὶ ἐπιστήμην ἀποδεικνύει αὐτὸς ὁ λόγος τῆς ἐπιτυχίας του, — ἀπέρχεται οὕτω εἰς Εὐρώπην, καταδαπανῶν ἐν τρυφῇ ἀμερίμνῳ τὸ ξένον χρῆμα καὶ μετά τινα χρόνον ἐπιστρέφει νεότευκτος ἐξοχότης, ὅτε ἢ ἁρπάζει ἀμέσως κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καμμίαν θέσιν ὑφηγητοῦ, ὑβρίζων καὶ ῥαδιουργῶν τὸν ἀντίπαλόν του, τὸν ὑφηγητὴν τοῦ αὐτοῦ μαθήματος, ἕως οὗ εὑρεθῇ ὑπουργὸς μὲ ἀρκετὴν ἀσυνειδησίαν νὰ τὸν διορίσῃ, ἢ κατακλύζει τὰς ἐφημερίδας μὲ τὰς πομπωδεστέρας ῥεκλάμας, ἕως οὗ σχηματίσῃ πελατείαν ἢ ἐπιτύχῃ καμμίαν θέσιν, ὡς ἀμοιβὴν ἀδικημένου...

Ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν δωρεῶν εἶν' εὐτυχῶς μέγα καὶ ποικίλον. Οἱ ὁμογενεῖς φιλοτιμοῦνται πάντοτε νὰνοίγωσι τὸ βαλάντιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ κατὰ τὸν θάνατόν των· δὲν εἶνε ἡ τελευταία αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἐνθυμοῦνται. Τοῦτο δὲν γίνεται ἴσως τόσον συχνά, ὥστε νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλληνες, ὅπως καυχῶνται, τὸ μονοπώλιον ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἐθνικῆς εὐεργεσίας, ἀλλ' ὁπωσδήποτε γίνεται. Εἶνε δὲ παρήγορον ὅτι μεταξὺ τῶν δωρεῶν, τῶν ὁποίων εἴδομεν τὴν ποιότητα, τῶν προωρισμένων ἐν στενοτάτῃ φιλανθρωπίᾳ νὰ διατρέφωσι κηφῆνας, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀποτελοῦσαι φωτεινὴν ἀντίθεσιν, ἔχουσαι μᾶλλον πρακτικὸν ἀλλ' εὐρέως φιλανθρωπικὸν τὸν σκοπόν, ἀληθεῖς ἐν ἑνὶ λόγῳ εὐεργεσίαι. Ἀποβλέπουσιν ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὴν σύστασιν κοινωνικῶς ὠφελίμων ἱδρυμάτων, ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ ὁποῖα Κράτος νέον μόλις ἐξοικονομοῦν τἀπολύτως ἀναγκαῖα, οὔτε εὐκαιρεῖ, οὔτε εἰμπορεῖ νὰ λαμβάνῃ πάντοτε τὴν πρωτοβουλίαν. Τὸ ὀρφανοτροφεῖον τοῦ Χατζηκώστα, τὸ Ἀμαλίειον, τὸ Ἐργαστήριον τῶν Ἀπόρων Γυναικῶν, ἡ Γεωργικὴ Σχολὴ κτλ. ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἐπίσης ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Β. Μελᾶ, ὑπὲρ ἱδρύσεως Νηπιαγωγείου, τὸ ὁποῖον θὰ συστηθῇ μόλις ἐλευθερωθῇ ἡ διὰ χρεῶν ἀκόμη βεβαρυμένη μεγάλη οἰκία, ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διατεθεῖσα, καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ κ. Κυριαζῆ ἡ πρόσφατος, ἡ δίδουσα τὴν ἀφορμὴν τῶν ὀλίγων αὐτῶν σκέψεων.

Τὸ ῥηθὲν ποσὸν τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων ὁ Γεώργιος Π. Κυριαζῆς δωρεῖται ἀμετακλήτως ἵνα ὁλόκληρον χρησιμοποιηθῇ «πρὸς ἵδρυσιν, συντήρησιν καὶ πλήρη λειτουργίαν ἐπαγγελματικῆς ἢ τεχνικῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων φερούσης τὸ ὄνομα: Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Γεωργίου καὶ Ἑλένης Κυριαζῆ, ἧς ἕδρα μὲν διαρκῆς ὁρίζεται ἡ πόλις τοῦ Μεσολογγίου, προορισμὸς δὲ ἡ τεχνικὴ ἀπόρων παίδων ἐκπαίδευσις εἰς τὰς ἑξῆς τέσσαρας τέχνας, ὧν ἡ χρησιμότης εἶνε ἐν Ἑλλάδι ἀναμφίβολος, ἤτοι εἰς τὴν σιδηρουργίαν, ξυλουργίαν, ῥαπτικὴν καὶ ὑποδηματοποιίαν, αἵτινες θὰ διδάσκωνται ἐν τῇ ἱδρυθησομένῃ Σχολῇ καθ' ὅλους τοὺς κλάδους αὐτῶν καὶ τὰ εἴδη, βελτιούμενα βαθμηδὸν καθ' ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ ὑπάρχοντα διαθέσιμα χρηματικὰ ποσά».

Ἰδοὺ ἐκ τοῦ δωρητηρίου ἐν πρόγραμμα σύντομον, ὡς θὰ ἐλέγαμεν, καὶ περιεκτικόν. Ἡ διδασκαλία τῶν ἀνωτέρω κυρίων τεχνῶν, — τῶν ὁποίων ἡ χρησιμότης ὄχι μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ παντοῦ νομίζω εἶνε ἀναμφίβολος — εἶνε προωρισμένη νὰναπληρώσῃ μέγα κενόν. Θὰ δοθῇ μία ὤθησις πρὸς τὰ πρακτικώτερα, χεῖρες πολλαὶ θὰ εὕρωσιν ἐργασίαν ὠφέλιμον καὶ βεβαίαν, εἶνε δὲ πολὺ πιθανὸν ὅτι μετὰ τὸν ἐξευγενισμὸν καὶ τὴν ἐξύψωσιν τῶν ἐπαγγελμάτων, τὴν ὁποίαν μικρὸν κατὰ μικρὸν θὰ ἐπιφέρῃ ἡ ἰδιαιτέρα καὶ συστηματικὴ αὐτῶν διδασκαλία, ἡ μέχρι τοῦδε καθ' ὅσον ἠξεύρομεν μὴ γινομένη τοιαύτη, πολλοὶ θὰ στρέφωνται πρὸς τὰς Τέχνας, καὶ ποῖος εἰξεύρει μήπως ἡ Σχολὴ τοῦ Κυριαζῆ ἡ πρώτη, δὲν γίνῃ οὕτως ἀφορμὴ νὰ ἐλαττωθῇ μίαν ἡμέραν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐπιδιδομένων καὶ νὰ ἐπηρεασθῇ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, ὅταν δὲν θὰ θεωρῆται ἀτιμωτικὸν δι' ἕνα ἄνθρωπον νὰ εἰξεύρῃ ὀλίγα γράμματα καὶ νὰ εἶνε συγχρόνως ἔντιμος καὶ ὄκιμος τεχνίτης.

Διότι εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ἐν τῶν αἰτίων, καὶ ὄχι τὸ μᾶλλον ἀσήμαντον, τῆς σημερινῆς κακχεξίας εἶνε ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν νέων, μὴ εὑρίσκοντες στάδιον πρόχειρον ἢ ἀπὸ μίμησιν καὶ φιλοδοξίαν, κατατάσσονται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ εἰς ἄλλας Σχολάς, περιμένοντες νὰ ζήσουν ὅλοι των εἰς τόπον τόσον μικρόν, ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἡ τοιαύτη τάσις νομίζω ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ζημιοῖ καὶ τὴν ἀληθῶς πνευματικὴν ἀνάπτυξιν παρακωλύει. Ἀλλοίμονον ἀπὸ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὅταν δὲν τὰς καλλιεργῶσιν ἢ ἁπλῶς ὡς μέσα βιοποριστικά, ἀγωνιζόμενοι ἐν αὐταῖς σκληρὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, χωρὶς νὰ διακαίωνται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης φλογός, χωρὶς νὰποβλέπωσιν εἰς σκοπὸν ὑψηλότερον, ἀνακουφίζοντα τοὺς πόνους τῶν παθημάτων καὶ τῶν στερήσεων. Ἡ τοιαύτη πάλη συνιστᾷ τὰ κατὰ παρῳδίαν ὀνομαζόμενα θύματα τῆς Ἐπιστήμης. Βλέπομεν συχνὰ πάρα πολὺ συχνὰ εἰς τὴν κοινωνίαν μας ἀνθρώπους ὠχροὺς καὶ κακεκτικούς, νεαροὺς γέροντας, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὸ Γυμνάσιον τῆς πατρίδος των ἦλθαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐφοίτησαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐπὶ ἔτη, φοροῦντες ῥάκη, κατοικοῦντες εἰς τρώγλας, τρώγοντες ξηρὸν ψωμὶ καὶ δανειζόμενοι ἢ ἀντιγράφοντες τὰ βιβλία τῆς μελέτης των. Τὸ φαινόμενον, τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰπατήσῃ τὸν παρατηρητήν, δὲν ἐλέγχει ἔρωτα πρὸς τὴν Ἐπιστήμην. Ἡ μοχθηρὰ ἐκείνη μελέτη δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν συνήθως ἢ τὴν ἀπόκτησιν ἑνὸς διπλώματος καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ συντήρησιν· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ θυσιάσας πολλάκις ἄνευ ἱκανοποιήσεως ἐπαρκοῦς καὶ νεότητα καὶ ἄνεσιν καὶ ὑγείαν, πόσον θὰ ἦτο εὐτυχέστερος ἐξ ἀρχῆς ἂν ἐδύνατο νὰσπασθῇ μίαν Τέχνην ἐπικερδῆ, καλῶς δοκιμασμένην, ἐφ' ἧς οὐδεμία πρόληψις νὰ βαρύνῃ! Ἀλλὰ μήπως καὶ οἱ ὁπωσδήποτε ἀνετώτερον διανύοντες τὰς σπουδάς των, καὶ λαμβάνοντες δίπλωμα διὰ συστάσεων καὶ ἐνεργειῶν, δὲν εὑρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν; Τὸ πλῆθος τῶν κεχρισμένων ἐπιστημόνων αὐξάνει ὁλοὲν καταπληκτικῶς καὶ ἢ ὡς κόσμημα πολυτελείας θἀναγκασθῶσιν οἱ νέοι — ὅπως τόσοι ἀπὸ τόρα — νὰ ἔχωσι τὴν Περγαμηνήν, ἢ θὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἐξευτελιστικώτερον καὶ λυσσωδέστερον βιωτικὸν ἀγῶνα διαφιλονικοῦντες ὀλίγα ἄρτου ψυχία πρὸς ἀγέλην πεινα λέων διδακτόρων καὶ προλυτῶν.

*

Τὸ λυπηρὸν τοῦτο κοινωνικὸν φαινόμενον, ἱδρύματα ὡς ἡ Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ πολλαπλασιαζόμενα, εἶνε προωρισμένα νὰ καταστήσωσι σπανιώτερον. Τοιαύτην σημασίαν περιβάλλεται ἡ ἁπλῆ καὶ μετριόφρων δωρεὰ τοῦ κ. Κυριαζῆ καὶ τόσην εὐρύτητα ἔχει, μολονότι ἐκ πρώτης ὄψεως εἰμπορεῖ νὰ φανῇ, ὡς σκοποῦσα μόνον νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς συγγενεῖς τοῦ δωρητοῦ «ἐξ αἵματος ἢ ἀγχιστείας μέχρις ὀγδόου βαθμοῦ» ἢ τοὺς συμπατριώτας του τῆς Ναυπακτίας καὶ τοῦ Μεσολογγίου. — Ἤδη ὑπολείπεται ἡ ἐπὶ καλῶν βάσεων ἵδρυσις καὶ κανονικὴ λειτουργία τῆς Σχολῆς. Πικρὰ πεῖρα μᾶς ἐδίδαξε πῶς οἱ ἐντεταλμένοι μεταχειρίζονται συνήθως τὰς ἐθνικὰς περιουσίας ἐν Ἑλλάδι. Διὰ τοῦτο, μεθ' ὅλον τὸ σεβαστὸν τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐποπτεύσῃ τὴν ἐκτέλεσιν, ἡ πρώτη δι' ἡμᾶς ἐγγύησις τῆς ἐπιτυχίας εἶνε αὐτὸς ὁ δωρητής, ὁ ὁποῖος, ζῶν εὐτυχῶς, θὰ φροντίσῃ μόνος περὶ ὅλων, φιλοδοξῶν ὄχι μόνον χρήματα ν' ἀφήσῃ ἀλλὰ καὶ καλῶς συγκροτημένον τὸ ἔργον, ὅταν ποτὲ θἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἀθανασίαν τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Ὀλόγυρα στὴ Λίμνη [1]

Ἀλλὰ σύ, φίλε, δὲν προσεῖχες τότε εἰς τὰ τετριμμένα αὐτά, ἀλλ' ἐρθόνεις μᾶλλον τοὺς μικροὺς δεκαετεῖς παῖδας, τοὺς ἀνασηκώνοντας τὴν περισκελίδα ὡς τὸν μηρόν, φέροντας τὰ πέδιλα εἰς τὸ θυλάκιον καὶ θαλασσώνοντας ὑπὲρ τὸ γόνυ εἰς τὸ κῦμα. Ἔβλεπες ἔξαφνα ἕνα τούτων νὰ κύπτῃ νὰ συλλαμβάνῃ μὲ τὴν παλάμην μικρὸν ὀκταπόδιον, νὰ τὸ δαγκάνῃ εἰς τὸν λαιμόν, ν' ἀγωνίζεται ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν καρπὸν τῆς χειρός του τοὺς μυζητῆρας, νὰ τρέχῃ εἰς τὴν ἄμμον καὶ νὰ τὸ κοπανίζῃ γενναίως εἰς τὸν πρῶτον λίθον τὸν ὁποῖον θὰ εὕρισκε, λείψανον παρασυρθέντος ἀπὸ τὰ κύματα ξηρολιθίνου περιβόλου κήπου ἢ ἐρείπιον πάλαι ποτὲ ὑπαρξάσης προκυμαίας. Καὶ ἡ μήτηρ σου ἡ φιλότεκνος ὄχι μόνον δὲν σοῦ ἐπέτρεπε νὰ τρέχῃς, ὅπως ἄλλοι, ἀνυπόδητος καὶ σύ, ἀλλ' ἀπῄτει νὰ φορῇς καὶ κάλτσαις. Ὁποῖα δεσμὰ παιδαγωγικῆς δουλοσύνης! Εὐτυχῶς εἶχες πλησίον σου τὸν φίλον σου, τὸν Χριστοδουλῆν, ὅστις ὁμῆλιξ μὲ σέ, ἦτο εὐτυχέστερος κατὰ τοῦτο, ὅτι ἦτο πάντοτε ξυπόλυτος, καὶ οὐδ' ἐφόρει ποτὲ κάλτσαις. Φιλότιμον παιδίον! Ἔτρεχε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπὸ γιαλὸν εἰς γιαλόν, ἔβγαζε γρινιάτσαις, πορφύραις καὶ πεταλίδες διὰ δύο, καβούρια διὰ τρεῖς, ὀκταπόδια διὰ τέσσαρες. Καὶ μέρος μὲν αὐτῶν ἔκαμνε δολώματα, διὰ νὰ ψαρεύῃ μὲ τὴν καλαμιὰν ἀπὸ τὸ δειλινὸν ἕως τὸ βράδυ, μέρος δὲ ἐμοιράζετο φιλαδέλφως μὲ σέ. Τὴν πρωΐαν ἐκείνην ὀλίγον πρὶν φθάσητε εἰς τὸν μύλον τοῦ Μπαρμπαπαναγιώτη ὅστις ἵσταται ὡς φρουρὸς παρὰ τὸ δυτικὸν στόμιον τῆς λίμνης, ἐκεῖ ὅπου ἦτο οὐδέτερον ἔδαφος μεταξὺ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς, ὁ φίλος σου ὁ Χριστοδουλῆς, ἐπειδὴ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὰ ὕδατα ἐβαθύνοντο ὀλίγον τι ἀποτόμως, δὲν εὑρίσκετο πολὺ μακρὰν εἰς τὸ κῦμα, καὶ ἅμα εἶδεν ὅτι ἡ Πολύμνια πλησιάσασα ἤρχισε νὰ σοῦ ὁμιλῇ, ἔσπευσε νὰ ἀποθῇ εἰς τὴν ξηρὰν διὰ ν' ἀκούσῃ τί σοῦ ἔλεγε.

Ὁποῖον λεπτοφυὲς σῶμα ἐσκέπαζεν ἡ λειομέταξος ὀρφνὴ ἐσθής! Πῶς διεγράφετο ἁρμονικῶς ἡ μορφή της μὲ χνοώδη πάλλευκον χρῶτα καὶ τὰ ἐρυθρὰ μῆλα τῶν παρειῶν, μὲ τὸν μελίχρυσον λαιμὸν καὶ μὲ τὸ ἐλαφρῶς κολπούμενον στῆθος

[1] Ἴδε σελ. 305.

της! Ποσον ἁβραὶ ἦσαν αἱ χεῖρες, καὶ πόσον μελῳδικὴ ἐπαλλεν εἰς τὸ οὖς σου ἡ θεσπεσία φωνή της! Ἡ ξανθοπλόκαμος κόμη ἀτημέλητος ὀλίγον, ὡς νὰ ἐβιάσθη νὰ καλλωπισθῇ διὰ νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἀπολαύσῃ τὴν θαλασσίαν αὔραν καὶ τὸν τερπνὸν τῆς ἀμμουδιᾶς περίπατον, ἀερίζετο ἀπὸ τὴν πνοὴν τοῦ Βορρᾶ, καὶ τὸ ὄμμα της, μὲ τὰ μακρὰ ματόκλαδα ὡς πτεροφόρος ὀιστός, σ' ἐσαίτευε γλυκὰ εἰς τὴν καρδίαν. Ἐνθυμεῖσαι! Ὁποῖον αἴσθημα ἐδοκίμασες τότε, καὶ πῶς, δεκατετραετὴς μόλις, ἠρωτεύθης ἤδη: Ἡ Πολύμνια σοῦ ὡμίλησεν! Ἡ Πολύμνια σ' ἐκάλει ὀνομαστί! Ὁποία παιδικὴ μέθη, εὐκόλως παραχθεῖσα διὰ μικρᾶς δόσεως ρευστοῦ! Ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐσήκωνες περισσότερον. Καὶ ὅμως, τὸ πρᾶγμα ἦτο ἁπλούστατον. Ὁ ἀδελφός της, δωδεκαέτης, ἐκεῖνος εὗξευρε τὸνομά σου καὶ εἶπε τίς εἶσαι εἰς τὴν Πολύμνιαν. Καὶ αὕτη δὲν ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἐσαγίτευε τὴν καρδίαν σου, ἂν σοῦ ἀπέτεινε τὸν λόγον, ἀφοῦ μάλιστα ἤθελε νὰ σοῦ ζητήσῃ ἐκδούλευσιν. Ἐν τούτοις ὁ Χριστοδουλῆς ἔτρεξε πλησίον σου, καταβιβάσας ἐν σπουδῇ τὴν περισκελίδα του, ὡς διὰ νὰ μοιρασθῇ τὸ βάρος τῆς εὐτυχίας.

Ἡ μελῳδικὴ φωνὴ τῆς Πολυμνίας εἶπε:

— Ξέρεις, ποῦ εἶνε ἴτσια; μπορεῖς νὰ μοῦ κόψῃς τίποτε ἴτσια;

Σὺ ἔμενες κεχηνώς.

Ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ Χριστοδουλῆς εἶχε φθάσει ἤδη.

— Μπράβο! μπράβο!... κυρία Πολύμνια! Ἐγὼ τὰ ξέρω ποῦ εἶνε τὰ ἴτσια... τώρα νὰ πᾶμε νὰ κόψουμε...

— Θὰ μὲ ὑποχρεώσετε πολύ, ἐπανέλαβε καὶ πρὸς τοὺς δύο ἡ Πολύμνια.

Καὶ ὁ Χριστοδουλῆς ἔτρεξεν ἐλαφρόπους, μὲ τὸ ἓν μπουδονάρι του ἀνασηκωμένον ἀκόμη ἕως τὸ γόνυ, μὲ τὸ ἄλλο καταβιβασμένον εἰς τὸν ἀστράγαλον, ξυπόλυτος, μὲ τὰ πόδια παπουδιασμένα, μαῦρα, ψημένα ἀπὸ τὴν ἅλμην τοῦ κύματος. Ἔτρεξες καὶ σὺ κατόπιν του ὀκνός, ἀσθμαίνων, ἀλλ' ἕως νὰ φθάσῃς εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης, πατῶν ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ βάλτου, γλιστρῶν, ἀνάμεσα εἰς ταῖς ἁρμυρήθραις καὶ εἰς ταῖς βουρλιαίς, ὁ Χριστοδουλῆς εἶχε κόψει ἤδη ὁλόκληρον δεσμίδα ἐκ τῶν πρωΐμων εὐωδῶν καὶ μεθυστικῶν ἀνθέων, τὰ ὁποῖα ἐζήτει ἡ Πολύμνια, τρέχων ἀπὸ συστάδα χόρτου εἰς συστάδα, αἵτινες ἐσκίαζον φιλαδέλφως τὰ πτωχὰ ὡραῖα ἄνθη, τὰ τόσον τρυφερὰ καὶ ἀσθενῆ, μὲ τὰ λευκὰ πέταλα καὶ τὸν ὠχρὸν ὕπερον, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο ὡς νὰ παραπονοῦνται διατὶ νὰ ρύωνται εἰς τὸ χῶμα καὶ νὰ εἶνε τόσον χαμαιπετῆ· ὁ Χριστοδουλῆς τὰ ἔκοπτεν ἀσπλάγχνως, ἀνὰ δύο καὶ τρία, μεμιγμένα μὲ χόρτα, καὶ τὰ ἐστοίβαζεν ἐπὶ τῆς ὠλένης τῆς χειρός του, μεταβαίνων ἀπὸ βουρλιὰν εἰς βουρλιάν, βλέπων τὰ βοῦρλα καὶ ἀναστενάζων, διατὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἁλιεύσει μὲ τὰς χεῖράς του τόσαις πέρκαις καὶ τριγλία, ὅσα βοῦρλα ἔβλεπε, καὶ διατὶ νὰ μὴ δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ ταῦτα ὅπως ὁρμαθιάσῃ ἐκεῖνα.

Μέχρις οὗ κατορθώσῃς καὶ σὺ νὰ εὕρῃς ὀλίγα ἴτσια νὰ κόψῃς, ὁ Χριστοδουλῆς εἶχε καταρτίσει ἤδη ὁλόκληρον ἀγκαλίδα, κ' ἐπέστρεφε τρέχων πρὸς τὸν ἀνεμόμυλον, ἐκεῖ ὅπου ἵστατο περιμένουσα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της ἡ Πολύμνια. Ἐν τούτοις ἐπρόφθασες καὶ σὺ καὶ τῆς ἔφερες μικράν, ὅση ἠδύνατο νὰ συνθλιβῇ μεταξὺ ἀντίχειρος καὶ λιχανοῦ, δεσμίδα, ἀλλὰ τὸ εὐχαριστῶ τὸ πρὸς σὲ ἦτο, ὡς εἰκός, χλιαρώτερον ἀπὸ τὸ εὐχαριστῶ τὸ πρὸς τὸν φίλον σου. Καὶ οὐχ ἧττον ἔμεινες εὐχαριστημένος, ὀλιγαρκὴς καὶ κυριευόμενος ὑπὸ αὐταρέσκου νάρκης, ὁμωνύμου μὲ τὸ τρυφερὸν ἐκεῖνο ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἐζήτει μὲν ἀπὸ σέ, ἔλαβε δὲ ἀπὸ τὸν φίλον σου ἡ Πολύμνια.

*

Ἔκτοτε ὁ Χριστοδουλῆς ἠραίωσε κατ' ἀρχάς, εἶτα ὁριστικῶς ἔπαυσε, τὸ μερίδιον, τὸ ὁποῖον σοῦ ἔδιδε τέως ἀπὸ τὰ κογχύλια, ἀπὸ τὰ καβούρια καὶ ἀπὸ τοὺς γωβιούς, σὺ δὲ ἤρχησες πολὺ νὰ μάθῃς ὅτι τὰ ἔδιδεν εἰς τὸν Νίκον, τὸν ἀδελφὸν τῆς Πολυμνίας. Εἰς μάτην τὸν συνώδευες, ὡς πάντοτε, βαδίζων ἐπὶ τῆς ἄμμου, θαλασσώνοντα ἕως τὸν μηρόν, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοῦ ἐφώναζες:

— Κ'στοδουλῆ, βρέ! δὲν ἔβγαλες ἀκόμη κανένα χταπόδι;

Ἐκεῖνος τὰ χταπόδια καὶ τὰ καβουράκια τὰ ἔβαζεν εἰς τὸν φουσκωμένον καὶ βρεγμένον κόλπον τοῦ ὑποκαμίσου του, ἔχων τρόπον νὰ τὰ ψοφᾷ μὲ δαγκωματιαὶς καὶ μὲ ἀκρωτηριασμούς, καὶ σοῦ ἔδειχνε μόνον ταῖς γρινιάτσαις, λέγων ὅτι θὰ ὑπάγῃ ὕστερ' ἀπὸ τὸ μεσημέρι, νὰ ψαρέψῃ μὲ τὴν καλαμιά. Καὶ ὅταν, περὶ τὴν δείλην, τὸν παρεμόνευες, παρὰ τὴν ἀγοράν, ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας, κ' ἔβλεπες ἰδίοις ὄμμασι νὰ σπαρταρίζῃ κανεὶς γωβιὸς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀγκίστρου του, καὶ τότε σ' ἐγέλα λέγων ὅτι θὰ κάμῃ τὸν γωβιὸν δόλωμα διὰ νὰ βγάλῃ μεγάλα ψάρια. Οὕτω χάνεται ἡ φιλία!

Πολλαὶ πρωΐαι διέρρευσαν κατόπιν τῆς πρωΐας ἐκείνης τοῦ φθίνοντος Φεβρουαρίου. Ἐπέρασεν ὁλόκληρος ὁ Μάρτιος, ἦλθε καὶ τὸ Πάσχα, παρῆλθε καὶ ὁ Ἀπρίλιος, καὶ ἡ Πολύμνια δὲν ἐξῆλθε πλέον εἰς περίπατον πρὸς τὴν παραθαλασσίαν τοῦ ναυπηγείου. Εἰς μάτην ἔτρεχες τακτικὰ κάθε πρωΐαν κ' ἑσπέραν εἰς τὴν ἀμμουδιὰν ἐκείνην. Ἡ Πολύμνια καθὼς ἀργὰ ἔμαθες εἶχεν ἀρρωστήσει ἀρχομένου τοῦ ἔαρος, κατὰ τὴν συμβουλὴν δὲ τῶν ἰατρῶν εἶχε κάμει, περὶ τὸν Μάϊον, ταξείδιον μετὰ τῆς θείας της, τῆς συνταξιούχου, χήρας ἀντιπλοιάρχου τοῦ Β. στόλου, διὰ ν' ἀλλάξῃ τὸν ἀέρα. Τρία μεγάλα σκάρη εἶχαν σκαρωθῇ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Μαρτίου, καὶ

σὺ δὲν ἔπαυες νὰ τρέχῃς καθ' ἑκάστην ἕως τὸ ναυπηγεῖον, σταματῶν ἐπὶ ὥρας πολλάκις παρὰ τὸν ἀνεμόμυλον, καθεζόμενος ἐπὶ τῶν κάτω κειμένων καταρτίων πάλαι ποτὲ ὑπαρξάσης γολέττας, ἀναπολῶν ὅτι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐστάθη πρὸ μηνῶν ἡ Πολύμνια, ὅταν σοῦ ἐζήτησε νὰ δρέψῃς πρὸς χάριν της ἴτσια· ἀλλ' ἡ Πολύμνια ἦτο μακρὰν ἀποῦσα. Μόνον περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου, ὅτε τὸ τρίτον καὶ ὀγκωδέστατον τῶν ναυπηγηθέντων πλοίων εἶχε τελειώσει ἤδη, ἐπῆγες καὶ σὺ μετὰ πολλοῦ πλήθους εἰς τὸ ναυπηγεῖον, ὅπως ἴδῃς τὴν καθέλκυσιν τοῦ μεγάλου σκάφους. Τὸ θέαμα ἦτο ἐπιβλητικόν, ὅπως λέγουσι σήμερον. Ὅλη ἡ πολίχνη εἶχεν ἐρημωθῇ σχεδόν, καὶ κόσμος πολυάριθμος ἐπλήρου τὴν μεγάλην μεταξὺ τῆς λίμνης καὶ τοῦ λιμένος λωρίδα. Ἐκεῖθεν τοῦ σκάφους, ὁ ἥλιος ἦτο ἤδη δύο κοντάρια ὑψηλά, καὶ ἵσταντο οἱ τραχεῖς, οἱ σκληραγωγημένοι ναῦται καὶ χειρώνακτες, συμπληροῦντες τὸ παλάμισμα τῆς καρίνας, ἀποκαρφώνοντες τὰ βάζια ἢ ὑποσκάπτοντες εἰς τὴν βάσιν, ὅπως εἶνε ἕτοιμα πρὸς πτῶσιν τὰ κοντοστύλια. Ἐντεῦθεν τοῦ σκάφους, ὅπου βαθμηδὸν ἠλαττοῦτο ἡ σκιά, ἵσταντο, πλὴν τῶν συνεργατῶν τῆς καθελκύσεως, καὶ οἱ θεαταί, καὶ οὐκ ὀλίγαι γυναῖκες, ἐλθοῦσαι πρὸς τέρψιν. Ὁποῖος τότε παλμὸς διέσεισε τὰ στήθη σου, ὅταν, μεταξὺ αὐτῶν, ἀνεγνώρισες, ὑπὸ κοκκίνην ὀμβρέλλαν, τὴν περικαλλῆ μορφὴν τῆς Πολυμνίας! Εἶχεν ἐπιστρέψει ἀπὸ τὸ ταξείδιον χωρὶς νὰ τὸ μάθῃς. Ὁ Χριστοδουλῆς, ὅστις ἐπῆγε μὲ τὴν βάρκα εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, τὴν εἶχεν ἰδεῖ, ἀλλὰ δὲν σοῦ τὸ εἶπε. Καὶ ὅμως ἠσθάνθης εἰς τὰ ἐνδόμυχά σου κρυφὸν καὶ ἀνεξομολόγητον εὐτυχίας αἴσθημα, ὅταν τὴν ἐπανεῖδες!

Ἐν τούτοις τὸ παλάμισμα εἶχε συμπληρωθῇ, τὰ βάζια ἦσαν ὅλα καρφωμένα, ἡ σκάρα, μὲ τὰ βουβὰ λῖπος ἀλειμμένα, ἦτο στρωμένη πρὸ πολλοῦ. Ὁ πρωτομάστορης μὲ τὸν βαρεῖον ἔκαμε τοὺς νενομισμένους τρεῖς σταυροὺς εἰς τὸ πηδάλιον, καὶ ἔδωκε τὸν πρῶτον κτύπον τῆς ὠθήσεως εἰς τὸ πελώριον σκάφος. Συγχρόνως ἔπεσαν ἐν ἀκαρεῖ τὰ κοντοστύλια ὅλα. Ἡ καπετάνισσα, ὡραία, μελαγχροινή, μικρόσωμος, φορέσασα ὡς νέα ἀκόμη, διὰ τὴν περίστασιν, πλήρη τὴν νυμφικὴν στολήν της, μὲ τὸ λευκὸν ἀναφὲς καὶ αἰθερόπλαστον ἀλέμι, τὴν χρυσοκέντητον σκούφιαν, εἰκονίζουσαν γάστραν μὲ ἄνθη καὶ μὲ κλῶνας, τὸ βελούδινον βαβουκλὶ μὲ τὰ χρυσούφαντα προμάνικα ἀνασηκωμένα, τὴν βυσσινόχρουν ὁλομέταξον καὶ χρυσοκέντητον τραχηλιάν, τὴν ζώνην μὲ τ' ἀργυρᾶ καὶ μαλαμοκαπνισμένα τσαπράκια, τὸ φουστάνι τὸ χαρένιο μὲ τὸ ὁλόχρυσον ποδογύρι τρεῖς πιθαμαὶς πλατύ, κρατοῦσα μέγαν ἐπάργυρον δίσκον διὰ τῆς ἀριστερᾶς, περιῆλθεν ὁλόγυρα τὸ πλοῖον καὶ ἔρρανε διὰ τῆς δεξιᾶς, μὲ κοφέτα καὶ μὲ ὀρύζιον, τὴν πρῷραν, τὴν πρύμνην, τὴν τρόπιν καὶ τὰς πλευρὰς τοῦ σκάφους. Οἱ ναῦται, οἱ ναυπηγοὶ καὶ πολλοὶ τῶν θεατῶν, ὡς σταφυλαὶ εἰς κλῆμα, ὡς μολυβῆθραι ἐπὶ σαγήνης ἁλιευτικῆς, ἐπιάσθησαν ἀπὸ τὸ παλάγκο, καὶ ἤρχισαν νὰ σύρωσι τὸ χονδρὸν κάλων νεύοντες ὅλοι πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐπαναλαμβάνοντες ἐν ρυθμῷ τὸ κέλευσμα: «Ἔ! γιάσα - λέσα! Ἔ! γιούργια!» Ἐν τούτοις, εἴτε διότι τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ εἶχε σκαρωθῇ τὸ πλοῖον δὲν ἦτο ἀρκετὰ κατωφερές, εἴτε διὰ τὴν ἀτέλειαν τῶν κινητηρίων μέσων, τὸ σκάφος, ἐστέναζεν, ἐστέναζε, καὶ δὲν ἐκινεῖτο. Παρῆλθον ὀλίγα λεπτά, ἡ δύναμις ἐδιπλασιάσθη· ὁ μέγας ὄγκος ἐκινήθη ὀλίγον τι, ἕως δύο σπιθαμαίς, τὸ παλάγκον ἐκόπη ἀπὸ τὴν βίαν τοῦ ἑλκυθμοῦ, ἡ γούμενα μὲ τοὺς δύο μακαράδες ἔμεινεν ἄπρακτος περὶ τὴν πρύμνην, οἱ ἡμίσεις τῶν ἀνθρώπων δυσμόθεν τοῦ σκάφους ἔπεσαν εἰς τὴν ἄμμον πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης καὶ οἱ ἄλλοι ἡμίσεις ἔμειναν μὲ τὸ παλάγκον εἰς τὰς χεῖρας πρὸς τὸ μέρος τῆς λίμνης, καγχασμοὶ καὶ γογγυσμοὶ τῶν πεσόντων, ὧν τινες ἐμωλωπίσθησαν ἐλαφρῶς εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα ἢ τὴν πλευράν, ὁ πλοίαρχος κάθιδρος, ἡλιοκαής, ἀξιολύπητος, ἐστενοχωρεῖτο φοβερά, καὶ ὁ καπετὰν Δημήτρης ὁ Κασανδριανός, ὅστις μὲ τὸ τσιμποῦκί του, μὲ τὸν ἠλέκτρινον μαμμέν, μὲ τὸ τσόχινον πανωβράκι του, μὲ τὰ ὑψηλὰ μέχρι τοῦ γόνατος ὑποδήματά του, τὰ ὁποῖα ἠγάπα νὰ φορῇ χειμῶνα καὶ θέρος, εἶχεν ἔλθῃ νὰ πρωτοστατήσῃ εἰς τὴν καθέλκυσιν τοῦ σκάφους, καὶ δὲν εἶχε παύσει ἀπὸ πρωΐας νὰ δίδῃ ὁδηγίας καὶ συμβουλάς, ἰδὼν τὸ ἀτύχημα ἐστέναξε καὶ βραδύγλωσσος ἐπερώνησε:

— Προῦ! σκ'ληκομυρμηγκότρυπα!

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχαν ἀμματίσει τὸ παλάγκο, καὶ πάλιν νέα προσπάθεια κατεβλήθη. Ἀλλὰ δὲν παρῆλθον ὀλίγα λεπτὰ καὶ τὸ παλάγκο ἐκόπη εἰς ἄλλο μέρος, ὄχι ἐκεῖ ὅπου τὸ εἶχαν ἀρτίως ἀμματίσει. Ἔφεραν νέον παλάγκο, ἐνῷ ὁ πλοίαρχον, μὴ εὐκαιρῶν νὰ σπογγίσῃ τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου του, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐνθυμηθῇ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν ἀκούσιον ἐκείνην ἀρὰν «*Καλὸ μπλέξιμο!*» καὶ βεβαίως ἂν εἶχεν ἐμπρός του, αὐτὴν τὴν φοράν, τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Χάραυλον, κακὸ μπλέξιμο θὰ εἶχε μαζί του. Ὁ δὲ καπετὰν Δημήτρης μὲ τὸ τσιμποῦκί του, ἱστάμενος παρὰ τὴν καλύβην τοῦ γύρτου, κάτωθεν τῆς πρύμνης, ἐπανελάμβανε:

— Προῦ! σκ'ληκομυρμηγκότρυπα...

Οἱ δύο ἱερεῖς, πρῴην ναυτικοί, οἵτινες εἶχαν ἀναρρίψει τὰ ἐπιτραχήλια ἐπὶ τὸν δεξιὸν ὦμον, καὶ εἶχαν ἀναβῇ ἐλαφροὶ εἰς τὸ κατάστρωμα, τελειώσαντες τὸν ἁγιασμόν, ἐπλησίασαν εἰς τὴν κωπαστὴν κ' ἔβλεπαν τὰ συμβαίνοντα, διότι, καταρριφθείσης ἤδη καὶ τῆς προχείρου κλίμακος, ἔμελλαν νὰ μείνωσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ δὲν

θὰ κατέβαιναν πρὶν πέσῃ τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ δυνηθῶσι νὰ κατέλθωσι, μὲ τὰς ἱερὰς εἰκόνας, εἰς τὴν βάρκαν. Πλῆθος δὲ ἀπὸ ἀθερίνες—παιδία ὀκταετῆ καὶ δεκαετῆ, ἔτρεχαν ἐμπρὸς ὀπίσω ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, βοηθοῦντα διὰ τοῦ μέσου τούτου εἰς τὴν καθέλκυσιν τοῦ πλοίου.

Τέλος, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας, καὶ τῇ ἐφαρμογῇ πολλῶν θεραπευτικῶν μέσων, τὸ μέγα πλοῖον, ἀργὰ ἀργά, ὡς καμαρωμένη νύμφη, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Μέγας τότε ὁ ἀλαλαγμός, γυναικῶν σταυροκοπουμένων, παιδίων σκιρτώντων, ἀνδρῶν τρεχόντων ὀπίσω τῆς πρύμνης ὡς νὰ ἤθελον διὰ τοῦ δρόμου τούτου νὰ ἐκπτοήσωσι καὶ νὰ πειθαναγκάσωσι τὸ πλοῖον νὰ πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ὁ μέγας καραβόσκυλος, ὁ Τσοῦρμος, τρέχων καὶ αὐτὸς ὅσον τοῦ ἐπέτρεπεν ἡ ἄκρα ἔντασις τῆς ἁλύσεώς του, ἐγαύγιζε μανιωδῶς προπέμπων τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἔμελλε νὰ μεταφερθῇ. Καὶ ἐνῷ ὅλοι ἔτρεχαν πρὸς τὴν θάλασσαν κατόπιν τοῦ ὁλισθαίνοντος καὶ καταφερομένου διὰ τῆς ἐσχάρας σκάφους, εἰς μόνος ἐστράφη αἴφνης, κρατῶν τὸν βαρειόν του, καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν, πρὸς τὴν ξηράν, ὡς διὰ νὰ κρυβῇ εἰς τὴν καλύβην τοῦ πλοιάρχου, τὴν χρησιμεύουσαν ὡς ἀποθήκην καὶ διὰ τὸν ὕπνον τοῦ νυκτερινοῦ φύλακος. Ὁ τρέχων οὕτως ἦτο αὐτὸς ὁ πρωτομάστορης, καὶ ἔτρεχεν οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, ἢ διὰ νὰ μὴ συμμερισθῇ τὸ λουτρὸν τοῦ πλοιάρχου, τὸ ὁποῖον τινὲς ἐζήτουν κατ' ἔθος νὰ ἐπεκτείνωσι καὶ εἰς αὐτόν. Ἠκούσθη δὲ τότε αἴφνης μεγάλη φωνή, δεσπόσασα ὅλου τοῦ παμμιγοῦς θορύβου.

— Τὸν καπετάνιο στὸ γιαλό!

Ἡ φωνὴ αὕτη ἐξῆλθεν ἐκ πολλῶν στομάτων συγχρόνως. Ὁ καπετὰν Γιωργάκης, ἐνδίδων εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ πλήθους, ἀπορρίψας τὰ ἐλαφρὰ ὑποδήματά του, ἔτρεξεν ἐπὶ τῆς σκάρας, πατῶν ἐπὶ τῶν ὀνύχων, ὄπισθεν τῆς πρύμνης, καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ πρύμνη ἀπηλλάσσετο τέλος τῆς ἐσχάρας καὶ τὸ σκάφος, φέρον ὑπερήφανον τὴν κυανόλευκον ἐπὶ κονταρίου μετ' ἐρυθροῦ σταυροῦ, ἐβαπτίζετο τὸ πρῶτον εἰς τὸ κῦμα, ἐρρίφθη μὲ ὅλα τὰ ἐνδύματά του κατὰ κεφαλῆς εἰς τὴν θάλασσαν, βυθισθεὶς πρῶτον, εἶτα εὐθὺς ἀνελθὼν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀφοῦ ἐκολύμβησε δύο ἢ τρεῖς γύρας, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ῥηχά, ἐπάτησεν εἰς τὴν ἄμμον, ἀπέβη εἰς τὴν ξηράν, καὶ ὑπὸ τοὺς ἀλαλαγμοὺς τοῦ πλήθους ἔτρεξεν εἰς τὴν καλύβην ὅπου εἰς τὴν στιγμὴν ἤλλαξε τὰ βρεγμένα ἀμπαδίτικα κ' ἐφόρεσε τὰ κυριακάτικα.

Εἰς ὅλα ταῦτα ἦσο παρών, φίλε, καὶ ὅλα σχεδὸν δὲν τὰ ἔβλεπες. Ἡ καρδία σου, ἡ φαντασία σου, οἱ ὀφθαλμοί σου ἦσαν προσκεκολλημένα εἰς ἐκείνην ἥτις ἐφόρει τότε λινομέταξην θερινὴν ἐσθῆτα κ' ἐσκιάζετο ἀπὸ τὸ κόκκινον παρασόλι. Μόνον οἱ ἀλαλαγμοὶ τοῦ πλήθους σὲ ἀπέσπασαν ἀπὸ τῆς βυθίας θεωρίας σου, ὅταν τὸ πλοῖον εἶχε πέσει εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὁ πλοίαρχος ἔγεινεν ὑποβρύχιος κατόπιν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἅπαξ ἐξυπνήπας, εἶδες, φεῦ! καὶ τι ἄλλο, τὸ ὁποῖον πολλοὶ τῶν παρεστώτων δὲν παρετήρησαν. Κατόπιν τοῦ πλοιάρχου, τρέξας, μετ' ἀλλοκότου ἐνθουσιασμοῦ, ῥήξας κραυγὴν ἡδονῆς καὶ θριάμβου, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν νέος τις, μόλις δεκαπενταέτης. Ἦτο ὁ Κ'στοδουλῆς, ὁ παιδικός φίλος σου. Πόθεν ἄρα ὡρμήθη νὰ τὸ κάμῃ; Ἴσως διότι ἤλπιζε διὰ τῆς ἐθελοθυσίας ταύτης, τῆς προσφερομένης εἰς τὴν φειδωλὴν Μοῖραν, ν' ἀξιωθῇ νὰ γείνῃ καὶ αὐτὸς πλοίαρχος μίαν ἡμέραν; ἴσως καὶ ἁπλῶς διὰ νὰ τὸν ἰδῇ ἡ Πολύμνια; Οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο. Ὁ Χριστοδουλῆς εἶχεν ἔλθῃ ὀλίγον ἀργὰ εἰς τὸ ναυπηγεῖον, ὅταν εἶχεν ἀφαιρεθῇ ἡ σανὶς ἡ χρησιμεύουσα ὡς κλῖμαξ καὶ αἱ ἀντηρίδες εἶχαν ἤδη ὑποσκαφῆ. Ἠσθάνετο δὲ ἀκατανίκητον ἐπιθυμίαν ν' ἀναβῇ εἰς τὸ καράβι. Τί νὰ κάμῃ; Δὶς καὶ τρὶς ἐδοκίμασε νὰ προσκολληθῇ πότε εἰς ἓν πότε εἰς ἄλλο κοντοστύλι, ἅς ἦτο καὶ ἡ βάσις τῶν ἐπισφαλής, καὶ ν' ἀναρριχηθῇ τολμηρῶς ἕως τὴν κωπαστὴν τοῦ καραβιοῦ. Δὶς καὶ τρὶς τὸν εἶδαν, πότε ὁ πρωτομάστορης, πότε εἰς τῶν μαραγκῶν, καὶ μετ' αὐστηρότητος τὸν ἐμπόδισαν. Τότε τί νὰ κάμῃ καὶ αὐτός; Ἀφοῦ δὲν ἠξιώθη ν' ἀναβῇ ἐγκαίρως εἰς τὸ πλοῖον, ἐπαρηγορήθη ῥιφθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀκολουθήσας τὸ σκάφος εἰς τὸν δρόμον του. Ἐν τούτοις σὺ ἠσθάνθης πικρὸν νυγμὸν ζηλοτυπίας. Ἡ καρδία σου ἐπληγώθη ἀπὸ τὶ παιδαριῶδες τοῦτο κατόρθωμα. Πτωχὸς Χριστοδουλῆς! Τί τοῦ εἶχεν ἔλθει; Καὶ οὔτε ἐξῆλθεν εἰς τὴν ξηρὰν διὰ ν' ἀλλάξῃ, ὅπου ἄλλως δὲν θὰ εὕρισκεν ἐνδύματα, ἀλλ' ἠκολούθησε κολυμβῶν τὸ ἀπομακρυνθὲν πλοῖον, μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ τὴν περισκελίδα ρουσκωμένα ὡς πανία βάρκας, ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, εἶτα δὲ ἀνελθὼν εἰς λέμβον, ἐζήτησε διὰ νευμάτων ἀπὸ τοὺς ἐπὶ τοῦ πλοίου θριαμβευτικῶς ἀλαλάζοντας παῖδας νὰ τοῦ ῥίψωσιν ἐνδύματα· μικρὸς μοῦτσος, εὐσπλαγχνισθείς, τοῦ ἔρριψεν ὑποκάμισον καὶ περισκελίδα ἰδικά του, καὶ ὁ Χριστοδουλῆς, ἀφοῦ ἤλλαξε, προσεκολλήθη εἰς μίαν τῶν πλευρῶν, καὶ πιασθεὶς ἀπὸ σχοινίου, ἀνῆλθε θριαμβεύων εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀνερμάτιστον σκάφος.

Τὸ πλῆθος, εἰς τὸ ναυπηγεῖον συνωθεῖτο τώρα περὶ τὴν καλύβην τοῦ πλοιάρχου, ὅπου ἡ μεγαλοπρεπῶς στολισμένη καπετάνισσα μετὰ προθυμίας καὶ ἀβροτήτος προσέφερεν εἰς ὅλους γλυκύσματα καὶ ποτά. Ἀλλὰ σὺ ἠσθάνεσο τόσην πικρίαν εἰς τὸν οὐρανίσκον ὡς νὰ εἶχεν ἀναβῇ ἡ χολή σου ὅλη κ' ἐχύθη προώρως εἰς τὸ στόμα σου. Καὶ ἐπιστρέφουσαν εἰς τὴν πόλιν ἠκολούθησες μακρόθεν τὴν Πολύμνιαν, τὴν ὁποίαν εἶχες ἰδεῖ μειδιῶσαν πρὸς τὴν τρέλαν τοῦ παιδικοῦ σου φίλου, καὶ τὴν εἶχες ἀκούσει ψιθυρίζουσαν· «Τί παράξενο παιδί, αὐτὸς ὁ Χριστοδουλῆς!»

*

Δὲν ἦτο αὕτη ἡ μόνη φορὰ καθ' ἣν ὁ Χριστοδουλῆς ἐρρίφθη εἰς τὸ ὕδωρ μὲ ὅλα τὰ ἐνδύματά του, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Πολυμνίας ἢ καὶ χάριν αὐτῆς. Ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον, μίαν Κυριακὴν περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου, ὁ Παρρήσης ὁ καλλιεργητὴς τοῦ σικυώνος, καλόκαρδος, ἄρροντις, μελαψός, μὲ μακρὰν τὴν φούντα τοῦ φεσιοῦ κρεμαμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ ὁ Λούκας ὁ ἐκμισθωτὴς τῆς λίμνης, ὑψηλόκορμος, μὲ μακρὰ σκέλη, μὲ λινόχρουν τὸν μακρὸν πέραν τῶν ὤτων μύστακα, μὲ ἀστακοῦ βρασμένου τὸν χρῶτα τοῦ προσώπου, εἶχαν καθίσει καθὼς πολὺ συχνὰ τὸ ἐσυνήθιζαν «νὰ τὸ κλάψουν» ὀλίγον, παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, ὑπὸ τὴν δροσερὰν ἀναδενδράδα, ἔξωθεν τῆς κυλύβης των. Ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν, καὶ ἀπὸ μιᾶς ὥρας ἤδη εἶχον δώσει καὶ λάβει ἐναλλὰξ πολλοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμοὺς εἰς τὰ χείλη τῆς φλάσκας, ἥτις ἦτο τετραόκαδος καὶ εἶχε κομισθῇ ἀρτίως ἐκ τῆς πολίχνης πλήρης μοσχάτου. Ὁ πιστὸς φίλος των, ὁ Ἀργύρης, ὁ συνιδιοκτήτης τοῦ ἀνεμομύλου, τοὺς εἶχεν ἐπισκεφθῇ πρὸ μικροῦ μὲ τὰ ἀστεῖά του, καὶ εἰς τὸν μὲν Λούκαν εἶχε προσφέρει τσιγάρον μετὰ πυρίτιδος, ὅπερ ἀνάψας ἐκεῖνος ἔκαυσεν ὀλίγον διὰ τῆς ἐκρήξεως τὸν πυρρὸν μύστακά του, καὶ ἀτάραχος εἶπε· «Ζαράρ γιόκ!» εἰς τὸν Παρρήσην δὲ εἶχεν ἐπιδώσει σπασμένην γκάϊδαν, προτρέπων αὐτὸν «νὰ παίξῃ κανένα χαβά», ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίζετο πνευστιῶν ὁ Παρρήσης, ἡ γκάϊδα οὐδένα ἐξέβαλλε ρθόγγον. Τέλος, ὁ Ἀργύρης εἶπε· «δὲ φελᾶτε τίποτε, κ' οἱ δύο σας, κρίμα 'ς ἐσᾶς, κρίμα 'ς!» Καὶ προσποιηθεὶς δυσαρέσκειαν ἀπῆλθεν. Οἱ δύο φίλοι ἔμειναν μόνοι ἐξακολουθοῦντες νὰ ἐκκενῶσι σιγὰ σιγὰ καὶ μεθοδικῶς τὴν φλάσκαν. Εἶχαν ψήσει εἰς ἀνθρακιὰν ἡμίσειαν δωδεκάδα κεφαλόπουλα, καὶ οὐκ ὀλίγα καβούρια, καὶ τὸ μοσχάτον κατέβαινε μιὰ χαρὰ κάτω. Εἶχαν ἐνθυμηθῇ παλαιὰς ἱστορίας, διηγοῦντο πρὸς ἀλλήλους τὰ παθήματά των, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον τελειωμόν. Ὁ Παρρήσης μάλιστα, ἐξαρθεὶς ἀπὸ τῆς πεζότητος, ἐτραγούδει κατὰ προτίμησιν «μερακλίδικα» τραγούδια, οἷον τὸν στίχον:

Σὰν κλῆμα μὲ κλαδεύουνε καὶ κλαδεμμοὺς δὲν ἔχω.

Ἔλεγαν δὲ πρὸς ἀλλήλους: «Θυμᾶσαι, καρδάσ', τοῦτο; θυμᾶσαι, γιολδάσ', αὐτό;» Ὅταν εἶνέ τις μὲ τὸν ἄριστον φίλον του εἰς ὡραίαν ἐξοχήν, συμπαραστατούσης καὶ φλάσκας μὲ μοσχάτον, λησμονεῖ τὰ πάντα, καὶ οἱ δύο ἄνδρες οὐδ' ὑπώπτευαν ὅτι τοὺς ἔβλεπέ τις, ὅπερ ἄλλως τοὺς ἦτο ἀδιάφορον. Ἀλλ' ὄπισθεν τῶν καλαμώνων, ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης, ἥμισυ μίλλιον μακράν, ἦτο χωμένος ἀπὸ δύο ὡρῶν, ἀφανής, ὁ παιδικὸς φίλος σου, ὁ Χριστοδουλῆς. Τί ἐζήτει ἐκεῖ; Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρεμόνευε πότε θ' ἀπεμακρύνοντο πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τῆς ὄχθης ὁ Παρρήσης καὶ ὁ Λούκας, διὰ νὰ χωθῇ γοργὰ εἰς τὴν λίμνην, καὶ κλέψῃ, ὁ πονηρός, κανένα ἔγχελον ἢ κεφαλόπουλά τινα καὶ ὀλίγα καβούρια. Ἀλλὰ μάτην ἐπερίμενε, καὶ ἤδη εἶχεν ἀποφασίσει, ἀναγνωρίσας μακρόθεν τὴν τσότραν καὶ ἐλπίζων ὅτι οἱ δύο φίλοι, ἐν τῇ εὐθυμίᾳ των, δὲν θὰ τὸν ἔβλεπον, νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ τόλμημα καὶ ἀπέναντι αὐτῶν. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπροσδόκητον συμβὰν ἔλκυσε τὴν προσοχήν του.

Ἤγγιζεν ὁ ἥλιος εἰς τὴν δύσιν, ὅταν εἰς τὴν καλύβην, ἔξωθεν τῆς ὁποίας ἐκάθηντο οἱ δύο συμπόται, ἐπλησίασε γυνή τις συνοδευομένη ὑπὸ μειρακίου. Ἐφόρει λευκὴν ἐσθῆτα κ' ἐκράτει κόκκινον παρασόλι, καὶ ὁ Χριστοδουλῆς μὲ ὅλην τὴν ἀπόστασιν, τὴν ἀνεγνώρισεν εὐθύς. Ἦτο ἡ Πολύμνια μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της, τοῦ Νίκου. Οἱ δύο ἄνδρες ἐσηκώθησαν εὐθύς, κ' ἐκ τῶν νευμάτων καὶ ὑποκλίσεών των, ἐνόησεν ὁ Χριστοδουλῆς, χωμένος μέσα εἰς ταῖς καλαμιαίς, ὅτι τὴν ἐπεριποιοῦντο καὶ ἦσαν πρόθυμοι εἰς τοὺς ὁρισμούς της. Ὀλίγαι παρῆλθον στιγμαί, καὶ βλέπει τὴν Πολύμνιαν νὰ πηδήσῃ καὶ νὰ ἐπιβῇ εἰς τὴν μικρὰν φελούκαν, εἶδος σκάφης μ' ἐπίπεδον τὸ κῦτος, χωρὶς καρίναν, ἥτις ἦτο δεδεμένη εἰς τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, οὐ μακρὰν τῆς καλύβης, καὶ ἧς ἐπιβαίνων ὁ Λούκας ἐθήρευεν ἀνὰ τὴν λίμνην τοὺς ἐγχέλυς, τὰ κεφαλόπουλα. Κατόπιν τῆς νεάνιδος, ὁ μικρὸς ἀδελφός της, λύσας τὴν μπαρούμα, ἐπέβη, καὶ λαβὼν τὸ κοντάριον, ἤρχισε ν' ἀβαράρῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀβαθοῦς λίμνης. Ὁ Χριστοδουλῆς ἐσυμπέρανεν ὀρθῶς ὅτι τῆς Πολυμνίας θὰ τῆς εἶχεν ἔλθῃ ἡ φαντασία νὰ κάμῃ μίαν φορὰν, μὲ τὴν φελούκαν περίπατον ἐπὶ τῆς λίμνης, καὶ ὁ Λούκας, εὐδιάθετος εὑρεθείς, τῆς ἔδωκε τὴν ἄδειαν.

Ἡ μικρὰ σκάφη ἀπεμακρύνθη πρὸς τὸ κέντρον τῆς λίμνης, οἱ δύο ἄνδρες καθίσαντες ἐκ νέου, ἠσχολοῦντο ν' ἀποτελειώσουν τὴν φλάσκαν, καὶ ὁ Χριστοδουλῆς κρυμμένος εἰς τοὺς καλαμῶνας, ἔβλεπε θαυμάζων, ὅπως θὰ ἐθαύμαζες σύ, τὸ χαριέστατον σύμπλεγμα τῆς νεάνιδος καὶ τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ της, ἐξακολουθοῦντος, μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, διὰ τοῦ κονταρίου ν' ἀντωθῇ τὸν πυθμένα. Ἡ Πολύμνια ἐφαίνετο ἀκτινοβολοῦσα ἐκ χαρᾶς. Ὁ περίπατος οὗτος τὴν ἠύφραινε, τὴν κατεγοήτευεν, ὡς τὰ ἀθύρματα τὰς τριετεῖς κορασίδας, ἐνῷ ὁ ἀδελφός της ἐφαίνετο αἰσθανόμενος ἴσην χαρὰν μὲ τὰ ἑπταετῆ παιδία, τὰ ὁποῖα φεύγοντα τὸ σχολεῖον, μὲ τὸν φύλακα ἀνηρτημένον ὑπὸ τὴν μασχάλην, εὑρίσκουσιν ἄφα-

τον ἡδονὴν νὰ τρέχουν εἰς ταῖς ἀκρογιαλιαῖς καὶ εἰς τοὺς βάλτους, καὶ νὰ *καραβίζουν* μὲ σμικρότατα κομψὰ καραβάκια, τὰ ὁποῖα οἱ ἐπιδεξιώτεροι μεταξὺ των κατασκευάζουσιν. Ὁ Χριστοδουλῆς ἐλησμόνησε τὰ χέλια, τὰ καβουράκια καὶ τὰ κεφαλόπουλα, τὰ ὁποῖα διενοεῖτο νὰ κλέψῃ, καὶ δὲν ἐχόρταινε νὰ βλέπῃ τὴν παιδικὴν ἐκείνην ἐπὶ τῆς λίμνης περιπλάνησιν. Ἀλλὰ δὲν τοῦ διέρυγε καὶ ἡ *ἀδξαμωσύνη* τοῦ Νίκου, ὅστις δὲν ἤξευρε *ν' ἀβαράρῃ* κανονικὰ καθὼς ἔπρεπε, καὶ χωμένος μέσα εἰς τοὺς καλαμῶνας ὁ παιδικὸς φίλος σου ἐστέναζε κ' ἔλεγεν: «Ἂ! νὰ ἤμουν ἐγώ!...»

*

Ἐκεῖ, εἰς μίαν στιγμήν, καθὼς *ἀβαράριζεν* ἀδεξίως ὁ Νῖκος, ἡ φελούκα περιεπλάκη εἰς συστάδα λιμναίων χόρτων, ὑψηλῶν, σχεδὸν ἕως τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ὁ Νῖκος ἔκαμνεν, ἔκαμνε ν' ἀβαράρῃ, καὶ ὅσον ἀβαράριζε, τόσον χειρότερα περιεπλέκετο ἡ φελούκα, καὶ τὸ κοντάριον δὲν εὕρισκε πλέον πυθμένα, καὶ τέλος τὸ κοντάριον περιεπλάκη καὶ αὐτὸ εἰς τὰ πολύκλαδα, ἁδρά, μέλανα ἐκεῖνα χόρτα, καὶ ὁ Νῖκος εἰς μάτην ἐπάσχιζε ν' ἀπαλλάξῃ ἐκεῖθεν τὸ κοντάριον, καὶ ὅσον ἐτράβα ὁ Νῖκος, τόσον τὸ κοντάρι ἔφευγεν ἀπὸ τὰς χεῖράς του, ἑωσοῦ ἔπεσεν ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς δακτύλους, καὶ τὸ μισὸν ἦτο ἐμπλεγμένον κάτω, τὸ μισὸν ἔπλεεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἡ Πολύμνια ἐγερθεῖσα μὲ προφύλαξιν ἔκυψε διὰ νὰ ἴδῃ ποῦ ἐπῆγε τὸ κοντάριον, ἀπὸ τὴν αὐτὴν πλευρὰν τῆς φελούκας, πρὸς ἣν ἵστατο καὶ ὁ Νῖκος, ἀλλὰ τότε ἡ φελούκα ἔγειρε μονόπλευρα, καὶ παρ' ὀλίγον ἀνετρέπετο. Ἐννοήσασα τὸν κίνδυνον ἡ Πολύμνια, καὶ μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ κάμῃ ἀκούσιον λουτρὸν μέσα εἰς τὰ λιμναῖα χόρτα, ἀνεκάθισε ταχεῖα παρὰ τὴν πρύμνην, καὶ πάλιν ὑπεγερθεῖσα ὕψωσε τὸ λευκὸν μανδήλιόν της πρὸς τοὺς δύο συμπότας τῆς μικρᾶς καλύβης καὶ συγχρόνως ἤρχισε νὰ φωνάζῃ:

— Ἔ! μπάρμπα Λούκα!

Ἀλλ' ἕως νὰ πάρῃ εἴδησιν ὁ Λούκας καὶ ἀποφασίσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν (ὅπερ ἄλλως θὰ ἦτο δύσκολον, διότι τὸ ἔδαφος τοῦ πυθμένος ἦτο πανταχοῦ σχεδὸν βαλτῶδες καὶ πᾶς ὁ ἐπιβαίνων εἰς τὸ ὕδωρ θὰ ἐχώνετο μέχρι τοῦ γόνατος εἰς ἰλύν· τὸ ἀβαθὲς δὲ τοῦ ὕδατος δὲν ἐπέτρεπε νὰ κολυμβήσῃ μέγα σῶμα, οἷον τὸ ἰδικόν του), θὰ ἐνύκτωνε χωρὶς νὰ κατορθωθῇ τίποτε. Ἀλλ' ὁ Χριστοδουλῆς εὐτυχῶς, ὁ παιδικὸς φίλος σου, ἦτο πολὺ σιμότερα εἰς τὴν φελούκαν, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτο γωμένος, μέσα εἰς τοὺς καλαμῶνας. Χωρὶς νὰ διστάσῃ, μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ τὴν περισκελίδα, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν πάντοτε ὅλην τὴν ἐνδυμασίαν του, ἐκπηδήσας ἀπὸ τὸν καλαμῶνα, ἀπροσδοκήτως, θαυμασίως, ὡς τελευταῖον ἀπομεινάριον ἀρχαίας θεότητος, λιμναίας καὶ ὑδροβίου, ἄγνωστον καὶ νοθογενές, λησμονημένον ἀπὸ δεκαεννέα αἰώνων, διαιτώμενον ἐκεῖ εἰς τοὺς καλαμῶνας, διαφυγὸν τὴν προσοχὴν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἐρρίφθη κολυμβῶν εἰς τὴν λίμνην. Καὶ μὲ δέκα εἰρεσίας τῶν χειρῶν, μὲ ἄλλα τόσα λακτίσματα τῶν ποδῶν, με τὴν κοιλίαν θίγουσαν κἄποτε εἰς τοὺς βάλτους, ἔρθασεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου εἶχεν ἐμπλακῆ ἡ βάρκα, ἀνεπήδησε στιβαρῶς ἐπὶ τὴν δεξιὰν πλευράν, ἔδραξε τὴν πρῷραν τῆς σκάφης, καὶ μὲ ἀπίστευτον διὰ τὴν ἡλικίαν του ῥώμην, τὴν ἀνεσήκωσε καὶ τὴν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τοῦ ἐμποδίου τῶν ὑψηλῶν χόρτων. Εἶτα ἐξέμπλεξε καὶ τὸ κοντάρι ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εἶχεν ἐμπλακῆ, καὶ εἶπεν εἰς τὸν Νῖκον:

— Νά, πῶς ν' ἀβαράρῃς!

Καὶ τοῦ ἔδειξεν ἐμπράκτως τὸν τρόπον, ῥίψας αὐτῷ τὸ κοντάριον. Εἶτα ὤθησε τὴν φελούκαν ἀπὸ τῆς πρύμνης, ἀπομακρύνας αὐτὴν τῶν λιμναίων χόρτων, ὡς καὶ τῶν ῥηχῶν, ἐνῷ ἡ Πολύμνια τὸν ἐκύτταζε μειδιῶσα καὶ ἄκουσα τὸν ἐθαύμαζεν, ὑποψιθυρίζουσα:

— Τί παράξενο παιδί!

Καὶ τοὺς κατευώδωσε πρὸς τὸ μέρος τῆς καλύβης, ὅπου οἱ δύο συμπόται εἶχαν σηκωθῆ ἔκπληκτοι, μὴ ἐννοοῦντες τί συνέβαινε, καὶ ὁ Λούκας φανταζόμενος τὴν λίμνην ὡς θάλασσαν, ἔλεγε:

—Κάνένα δελφίνι θὰ ἔπεσε κοντὰ στὴ βάρκα.

— Φθάνει νὰ μὴν εἶνε κάνένα σκυλόψαρο, καὶ σοῦ ἀφανίσῃ τὰ κεφαλόπ'λα, καρδάσ', εἶπεν ὁ Παρρήσης.

*

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

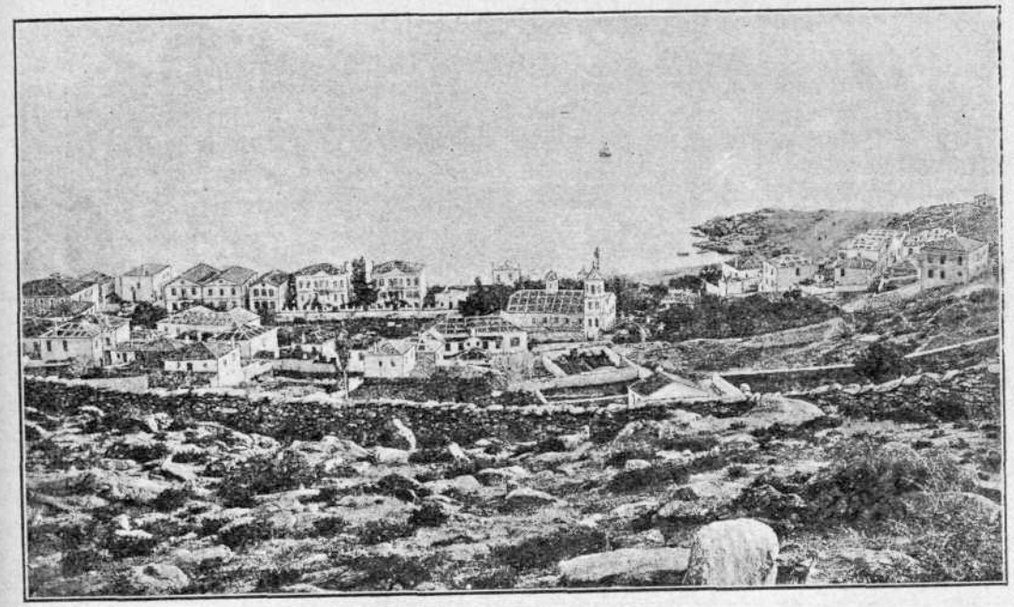

Η ΚΑΒΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΗΡΑΝ

Η ΚΑΒΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ

Ὁ Χριστοδουλῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν καλαμῶνά του. ὅπου, ὁ μπάρμπα Κωνσταντῆς, αἰωνία ἡ μνήμη του, ὁ Μιδζέλος, ἀπὸ τοῦ λευκοῦ του οἰκίσκου, τοῦ γειτονεύοντος μὲ τὸν καλαμῶνα, εἶχεν ἰδεῖ τὸ συμβεβηκός, καὶ καλέσας τὸν νέον, ὅστις γυμνωθεὶς προσεπάθει νὰ στεγνώσῃ τὰ ἐνδύματά του ἐπὶ βράχου καίοντος ἀκόμη ἀπὸ τὸ καῦμα τοῦ ἄρτι δύσαντος ἡλίου, τοῦ ἔδωκεν αὐτὸς ἐνδύματα νὰ φορέσῃ. Καὶ ὁ μπάρμπα Γιωργός, Θεὸς σχωρέσ' τον, ὁ Κοψιδάκης, ὅστις εὑρίσκετο ἐκεῖ πλησίον μὲ τὰς ὀλίγας ἀμνάδας του, τοῦ ἔδωκε «μίαν εὐχὴ» καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι θὰ ἔχῃ «μεγάλον μισθόν», χωρὶς νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι αὐτὸς ἦτο νοθογενὲς ἀποτόκιον λησμονημένης θεότητος. Καὶ ὁ Λούκας, μαθὼν ἐκ στόματος τῆς Πολυμνίας τὸ μικρὸν συμβεβηκός, κρατῶν εἰς χεῖρας τὴν φλάσκαν, μὲ τὰς ἀπομεινάσας ὀλίγας σταγόνας μοσχάτου, ἔκραζεν ἀπὸ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης :

— Στὴν ὑγειά σ', Κ'στοδουλῆ!

*

Πρὸς τί νὰ χάνῃ τις τὴν φιλίαν τῶν φίλων του. Μὴ τυχὸν ἡ Πολύμνια ἦτο διὰ σὲ ἢ δι' ἐκεῖνον ; Παιδίον! Αὐτὴ ἦτο μεγαλειτέρα τὴν ἡλικίαν καὶ τῶν δύο σας. Ἀλλὰ πῶς δύναταί τις νὰ γείνῃ ἀνὴρ χωρὶς ν' ἀγαπήσῃ δεκάκις τοὐλάχιστον καὶ δεκάκις ν' ἀπατηθῇ ;

Τώρα ἡ Πολύμνια ἀπέθανεν ἢ ὑπανδρεύθη ; Ἀγνοῶ, ἴσως καὶ σὺ ἐπίσης. Καὶ ὁ Χριστοδουλῆς : Ἔγεινε ναυτικὸς περίφημος, ἀλλ' ἀπὸ ἐτῶν δὲν ἤκουσές τι περὶ αὐτοῦ. Ἴσως νὰ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καθὼς τόσοι ἄλλοι. Καὶ σύ ; Φιλοσοφεῖς, ὡς ἐγώ, καὶ οὐδὲν πράττεις.

Α· ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΑ ΕΝ ΚΛΩΒΟΙΣ ΠΤΗΝΑ[1]

Η ΑΗΔΩΝ

Motacilla luscina.

Οἱ φυσιοδίφαι διακρίνουσι δύο εἴδη ἀηδόνων, τὴν καλουμένην μείζονα ἀηδόνα, καὶ τὴν ἑτέραν ἁπλῶς ἀηδόνα.

Ἡ πρώτη οὖσα κάπως μεγαλειτέρα καὶ διαφόρως ᾄδουσα, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ. Ἀπαντᾷ ἰδίως ἐν Οὐγγαρίᾳ, Γαλλίᾳ, Πολωνίᾳ, Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι. Αὕτη βιοῖ εἰς τοὺς θάμνους τῶν λόφων, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς κοιλάδας τὰς παρὰ ῥέοντα ὕδατα κειμένας. Ἡ δευτέρα εἶνε ἡ κοινὴ ἀηδών, ἡ γνωστὴ ὑπὸ πάντων ἀηδών, περὶ ἧς θὰ λαλήσωμεν.

Χαρακτῆρες

Ἀνάστημα ἔχει 18 ὑρεκατομέτρων, χρῶμα φαιὸν ὑπόμελαν μετὰ χρώσεων πυρρῶν κατὰ τὸν αὐχένα καὶ τὴν ῥάχιν· φαιὸν ὑπόλευκον κατὰ τὸν λαιμόν, τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν, βαθύτερον κατὰ τὸ κατώτερον μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ ὠχρὸν κατὰ τὸ ἄνω τῆς κοιλίας· φαιὸν ὑπόμελαν μετὰ μίγματος πυρροῦ κατὰ τὰς πτέρυγας, καὶ ὑπόμελαν μετὰ στιγμῶν πυρρῶν κατὰ τὰ πτερὰ τῆς οὐρᾶς.

Πρὸς διάκρισιν τοῦ ἄρρενος ἀπὸ τῆς θηλείας πρέπει νὰ ἔχῃ τις ὑπ' ὄψι του καὶ τὰ δύο φῦλα — διότι ἐλάχιστα διαφέρουσι κατὰ τὸ χρῶμα· μόνον κατὰ τὸ ἀνάστημα ἡ θήλεια εἶναι ἧττον ὑψηλή· ἡ κεφαλὴ αὐτῆς βραχυτέρα καὶ ἧττον ὀξεῖα· ὁ τράχηλος βραχύτερος· ὁ ὀφθαλμὸς ἧττον ζωηρὸς καὶ ὁ λαιμὸς ἧττον λευκός.

Διαβίωσις

Ἡ κοινὴ ἀηδὼν ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς Σουηδίας καὶ ἐντεῦθεν εὑρίσκεται καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἐν τῇ Ἀσίᾳ συναντᾷ μέχρι τῶν θερμοτέρων χωρῶν τῆς Σιβηρίας, καὶ ἐν τῇ Ἀφρικῇ μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου. Εὑρίσκεται ἐπίσης ἐν τῇ Κίνᾳ καὶ τῇ Ἰαπωνίᾳ.

Ἤθη καὶ ἔθιμα

Ἀναφαίνεται παρ' ἡμῖν ἀρχομένου τοῦ Μαρτίου, ὁπόθεν αὐξανομένης τῆς θερμοκρασίας ἀνέρχεται πρὸς βορρᾶν· ταξειδεύει τὴν νύκτα κατὰ σταθμοὺς ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον.

Ἡ ἀηδὼν ἀρέσκεται εἰς τὰ σκιερὰ μέρη, εἰς κήπους τεμνομένους ὑπὸ θάμνων καὶ συστάδων πυκνῶν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς βάτους τὰς ἐν τῷ μέσῳ τῶν πεδιάδων, τὰς προφυλασσομένας ἐκ τῶν βορείων ἀνέμων. Ἐν τοῖς ὄρεσι κατὰ τὸν *Τσοῦδι* ἀπαντᾷ συνήθως μέχρις ὕψους 1000 — 1500 μέτρων. Διέρχεται τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀρίξεώς της ἐν τοῖς φραγμοῖς τῶν κήπων καὶ τοῖς καλλιεργημένοις ἀγροῖς, ἀναμένουσα ὅπως εἰσχωρήσῃ ἐν τῷ δάσει, μέχρις οὗ ἀναλάβωσι τὰ δένδρα τὸ φύλλωμα αὐτῶν ἐξ ὁλοκλήρου. Ἡ ἀηδὼν ἕκαστον ἔαρ ἐπανέρχεται εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, ἐν οἷς κατῴκει τὸ προηγούμενον ἔτος, ἐκτὸς ἂν ὁ χῶρος κατεστράφη καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀρκετὴ σκιά. Τότε ἀναζητεῖ εἰς τὴν γειτονείαν ἑτέραν κατάλληλον θέσιν. Ἡ προσήλωσις αὕτη εἰς τὰ γνώριμα μέρη ἐπιφέρει ἀγῶνας μεταξὺ τῶν γηραιῶν καὶ τῶν νεωτέρων ὁμοίως μετὰ τῶν συμβαινόντων καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν συζύγου. Αἱ ἀηδόνες ἅμα ἀφικόμεναι ἀγγέλλουσι τὴν ἄριξίν των κατὰ τὰς πρώτας νύκτας δι' ᾀσμάτων ἀδιακόπων, ὅπως καταδείξωσιν, ὡς διϊσχυρίζονται φυσιοδίφαι τινές, τὴν ὁδὸν εἰς τὰς θηλείας, ὧν προηγοῦνται ἡμέρας τινάς.

Αἱ ἀηδόνες εὑρίσκονται πολυαριθμότεραι εἴς τι μέρος ἀναλόγως τῶν τροφῶν, τῶν παρεχομένων αὐτοῖς καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν.

«Ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ, λέγει ὁ Βρέμ, ἄνευ ὑπερβολῆς, εὑρίσκεται ζεῦγος ἀηδόνος, ἐν ἑκάστῳ θάμνῳ ἐν ἑκάστῃ συστάδι. Οὐδεὶς ἔχων ὦτα δύναται νὰ λησμονήσῃ πρωϊνὸν περίπατον ἐπὶ τοῦ Μονσερρά, καὶ ἑσπερινὸν ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἀλάμβρας. Ἀκούονται ἑκατοντάδες ἀηδόνες ᾄδουσαι συγχρόνως, καὶ τὸ ᾆσμα αὐτῶν πανταχόθεν προέρχεται· ὁλόκληρος ἡ Σιέρα – Μορρένα δύναται νὰ ληφθῇ ὡς εἰς κῆπος οἰκούμενος ὑπὸ τῶν πτηνῶν τούτων».

Ἡ ἀηδὼν ἀναπαυομένη κρεμᾷ ὀλίγον τὰς πτέρυγας αὐτῆς, ὧν τὰ ἄκρα ἀνεγείρονται ὑπὸ τῆς οὐρᾶς ἣν φέρει ἀνεγηγερμένην. Βαδίζει δι' ἁλμάτων μετ' ἀνυψώσεως τῆς οὐρᾶς. Ἂν ἑλκύῃ τι τὴν προσοχήν της κλίνει πλαγίως τὴν κεφαλήν της. Ὅταν θέλῃ νὰ προσκαλέσῃ φωνεῖ ἀλληλοδιαδόχως οὔϊκ, οὔϊκ καὶ μετὰ τοῦτο κρρ... Ὅταν φοβῆται ἐπαναλαμβάνει μόνον τὴν τελευταίαν συλλαβήν.

Μετὰ τὴν σύζευξιν γενομένην περὶ τὸ τέλος Ἀπριλίου ἢ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Μαΐου, τὸ ζεῦγος ἐγκαθίσταται ἐν τῷ ἐκλεγέντι χώρῳ μηδόλως ἀνεχόμενον παρ' αὐτῷ οὐδεμίαν ἄλλην οἰκογένειαν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ εἴδους. Ἡ ἀηδὼν κατασκευάζει τὴν νεοττιὰν αὐτῆς ἐν θάμνῳ πυκνῷ, ἐν συστάδι ἐκτεθειμένῃ εἰς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον. Κτίζει ταύτην παρὰ τὸ ἔδαφος, ἐντὸς τῶν βάτων ἢ ἐπὶ τῶν χαμηλῶν κλάδων. Πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ ταύτης μεταχειρίζεται χλόην ξηράν, φύλλα δρυὸς ἐν ἀφθονίᾳ, λεπτὰς δὲ ῥίζας καὶ τρίχας διὰ τὸ ἐσωτερικόν. Τὸ οἰκοδόμημα ὅμως εἶναι τοσον εὔθραυστον, ὥστε ἡ ἐλαχίστη τοῦ ἀνέμου πνοὴ δύναται νὰ τὸ καταρρίψῃ.

Τίκτει 4 μέχρι 5 ὠὰ ὑπομέλανα πρασινίζοντα, ἅτινα ἐπωάζουσι διαδοχικῶς ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια ἐπὶ δέκα ὀκτὼ μέχρις εἴκοσιν ἡμέρας. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον νύκτα καὶ ἡμέραν ἡ ἀηδὼν ᾄδει τὰς ἀπαραμίλλους μελῳδίας, ἃς οὐδεὶς ἕτερος ψάλτης κατώρθωσεν. Ὁ Βεττόβεν ἐν τῇ θαυμασίᾳ ποιμενικῇ συμφωνίᾳ αὐτοῦ ἐπεδίωξε ν' ἀναπαραγάγῃ τὴν χροιάν· πῶς ὅμως ν' ἀποδώσῃ τὴν θερμὴν καὶ ζωηρὰν ταύτην φωνήν, τὴν ἐκφράζουσαν ὁτὲ μὲν θωπείαν, ὁτὲ δὲ τὴν παραφορὰν ἐξάλλου πάθους; Μετὰ τὴν ἐκκόλαψιν τοὺς νεοσσούς, οἵτινες ταχύτατα ἀναπτύσσονται, τρέφουσιν ἐναλλὰξ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μητέρα. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ὁ πατὴρ παραμένει μόνος ἐπιπεφορτισμένος τὴν τοιαύτην ἐντολήν, ἐνῷ ἡ σύντροφός του ἀσχολεῖται πηγνύουσα νέαν νεοττιάν.

Ἡ ἀηδὼν ἔχει λίαν ἀνεπτυγμένον τὸ αἴσθημα τῆς πατρότητος. Συλληφθεῖσα μετὰ τῶν νεοσσῶν ἐξακολουθεῖ ἀνατρέφουσα αὐτοὺς καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ. Ἀρκεῖ νὰ δίδῃ τις ταύτῃ, νύμφας μυρμήκων, σκώληκας ἀλεύρου μεμιγμένους μετὰ βοείου καρδίας ἢ ὠμοῦ κρέατος μόσχου κεκομμένου εἰς λεπτά.

Τροφὴ

Παντὸς εἴδους ἔντομα, κάμπαι πράσιναι, μυῖαι, βόμβυκες, κολεόπτερα, νύμφαι μυρμήκων καὶ ἄλλων ἀποτελοῦσι τὴν τροφὴν αὐτῆς.

Ἐν τῷ κλωβῷ

Ὁ ἀπαράμιλλος μουσικὸς χάριν τῆς φωνῆς του συχνότατα ἀποβάλλει τὴν ἐλευθερίαν του, ἐνίοτε μάλιστα καὶ θνήσκει. Ἡ ἀηδὼν συλλαμβάνεται εὐκόλως, ἐμπίπτουσα βλακωδῶς εἰς πᾶσαν παγίδα, δυσκόλως ὅμως κατορθοῦται νὰ λησμονήσῃ τὴν λύπην τῆς δουλείας καὶ μεταλλάξῃ βίον. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἐπιτυγχάνεται καθ' ἁπάσας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Παρελθόντος τοῦ Ἀπριλίου εἶναι πλέον ἀργά· τότε πλέον ἐξέλεξε σύζυγον καὶ ἂν διακόψῃ τις τοὺς ἔρωτας αὐτῆς καταδικάζει ταύτην εἰς βέβαιον θάνατον. Λοιπὸν μόνον εἰς τὴν ἄριξιν κατὰ Μάρτιον καὶ τὴν ἀναχώρησιν κατὰ Σεπτέμβριον ὑπάρχουσιν ἐλπίδες ἐπιτυχίας. Ἅμα συλληφθῇ τὸ πτηνόν, πρέπει νὰ ἐγκλεισθῇ ἐν εἰδικῷ κλωβῷ καλουμένῳ «κλωβῷ ἀηδόνος» οὗτινος οἱ τοῖχοι εἶναι πλήρεις πανταχόθεν καὶ ἐστορεσμένοι διὰ βρύου, μία δὲ μόνον ἐπιφάνεια φέρει κιγκλίδας. Μετὰ τοῦτο διὰ ὑφάσματος χρωματιστοῦ καλύπτουσι τὸ ἀνοικτὸν μέρος πρὸς παραγωγὴν σκοτίας καὶ δίδουσι τῷ αἰχμαλώτῳ διὰ τροφὴν ὠὰ μυρμήκων καὶ σκώληκας ἀλεύρου. Ἐλλείψει τοιαύτης τροφῆς, τῆς μόνης ἣν ἀποφασίζει νὰ φάγῃ, προτιμότερον νὰ ἀποδοθῇ αὐτῇ ἡ ἐλευθερία, ἵνα μὴ μετ' ὀλίγον ἀποθάνῃ. Βραδύτερον, καὶ ὅπως βαθμηδὸν ἐθισθῇ εἰς ἄλλην τροφήν, κόπτουσιν εἰς μικρὰ τεμάχια, μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμέρας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ζυμώσεως, ὀλίγην καρδίαν βοός, ἐν ᾗ μιγνύουσιν ὠὰ μυρμήκων καὶ σκώληκας ἀλεύρου κεκομμένους εἰς τεμάχια. Ἀναζητοῦσα ἐν τῷ μίγματι τούτῳ τὰς νύμφας τῶν μυρμήκων καὶ τὰ τεμάχια τῶν σκωλήκων, θὰ φάγῃ καὶ ἐκ τῆς καρδίας ὀλίγον· οὕτω θὰ συνεθισθῇ εἰς τὴν τροφὴν ταύτην, ἐξ ἧς καὶ μόνης θὰ τρέφηται διαρκῶς ἐν τῷ μέλλοντι. Μετὰ ἕνα μῆνα δουλείας δύναται ν' ἀποκαλυφθῇ ὁ κλωβός, σπανίως δὲ μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην, ἡ ἀηδὼν δὲν ἐκδηλοῖ τὴν χαρὰν αὐτῆς ἀπολαύουσα τοῦ φωτός, δι' ᾀσματος, ὅπερ διακόπτει μόνον κατ' Αὔγουστον, ἐποχὴν τῆς πτερορρυήσεως.

Τὸ μίγμα ὅπερ ἀνέφερον χρησιμεύει ἐπίσης καὶ διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν νεαρῶν ἀηδόνων. Τινὲς λαμβάνουσι καρδίαν βοὸς τετμημένην εἰς λεπτὰ καὶ προσθέτουσιν εἰς ταύτην ἴσην ποσότητα ὠῶν μυρμήκων, ὀλίγην χλωρὰν τροφήν, θριδάκια κομμένα εἰς λεπτά, ἅπαντα καλῶς ζυμωμένα. Ἐκ ταύτης σχηματίζουσι βόλους ἴσους κατ' ὄγκον πρὸς μικρὸν πίσσον. Δύο ἐξ αὐτῶν καθ' ὥραν ἀρκοῦσι δι' ἕκαστον πτηνόν. Πρέπει ἐπίσης νὰ πίνωσι δὶς τῆς ἡμέρας ἐκ τεμαχίου βάμβακος διαποτισθέντος ἐν ὕδατι. Ὅπως ἀρχί-

[1] Ἴδε σελ. 282

σῃ ἡ ἀνατροφὴ αὕτη ἀνάγκη ν' ἀρχίσωσιν οἱ νεοσσοὶ καλυπτόμενοι ὑπὸ πτερῶν. Τίθενται μετὰ τῆς νεοττιᾶς ἐν κανίστρῳ ἐστρωμένῳ διὰ βρύων καὶ μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας καθίστανται ἰσχυροί, ὅπως τεθῶσιν εἰς κλωβόν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ὁ ἄρρην διακρίνεται ἐκ τῆς φωνῆς του, καὶ πρέπει ἀμέσως ν' ἀποχωρισθῇ τῶν λοιπῶν, διότι ἡ ἀηδὼν ἀρέσκεται νὰ βιοῖ βίον μονήρη.

Ἡ τέχνη, ὅπως παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ τῷ πτηνῷ πρὸς ἀνάπτυξιν ἀπαιτεῖ ἐκγύμνασιν, μαθήματα. Πρέπει λοιπὸν κατὰ τὸ ἔαρ, οἱ νέοι ν' ἀκροῶνται γηραιὰν ἀηδόνα. Ἐν ἐλευθερίᾳ διὰ τοῦ τοιούτου σχολείου ἀναπτύσσονται αἱ νεαραί. Τὸ ᾄσμα καλῆς ἀηδόνος πρέπει νὰ ἐνέχῃ εἴκοσι μέχρις εἴκοσι πέντε φράσεις.

Αἱ ἀηδόνες ἔχουσιν ὀρέξεις παραξένους. Τινὲς ἀγαπῶσι τὸ φῶς, ἐνῷ ἕτεραι ἀρέσκονται ἐν τῇ ἡμισκοτίᾳ. Ὅπως ἐθισθῇ τὸ πτηνὸν νὰ ᾄδῃ ὁπουδήποτε καὶ ἂν τεθῇ, πρέπει κατὰ τὸν χρόνον τῆς πτερορρυήσεως νὰ μεταφέρηται ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον καὶ συνειθίσῃ οὕτω νὰ μὴ προτιμᾷ οὐδὲν μέρος. Κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ ἀηδὼν θέλει θερμότητα. Ἂν διατηρῆται θερμοκρασία 16-18 βαθμῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ ᾄδουσα ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ Δεκεμβρίου, ὡς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἔαρος.

Μόλις ἀρχίσωσιν αἱ πρῶται δροσεραὶ τοῦ φθινοπώρου ἡμέραι, ἡ ἀηδὼν ἐγκαταλείπει τὸ ἡμέτερον κλῖμα καὶ μεταβαίνει ζητοῦσα ἤττον σκιερὰς ἡμέρας καὶ θερμοτέρας νύκτας ἐν τοῖς νοτίοις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Κάτω Αἰγύπτου. Οἱ τόποι οὗτοι εἶναι ἁπλοῖ σταθμοί. Δὲν ᾄδει, καὶ ἄνευ ᾄσματος δὲν ὑπάρχει ἔρως. Πατρὶς τοῦ πτηνοῦ εἶναι ὁ τόπος τῆς νεοττεύσεως. Ἀναμένει λοιπὸν μετ' ἀνυπομονησίας τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἡμετέρου ἔαρος, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ πατρίδα.

Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ [1]

ΙΔ' — Στὸ Μεσοβούνι

Εἶταν Αὔγουστος τώρα. Εἴχαμε ἄλλον ἕνα μῆνα διακοπές, κ' ἤρθαμε νὰ τὶς περάσουμε σ' αὐτὸ τὸ καλύβι, ποὺ κάθουμαι τώρα ὁλομόναχος καὶ σοῦ γράφω.

Κάθε χρόνο τὴν εἴχαμε τὴν καλοπέραση τούτη· τὴν ὀνειρεύουμουν μῆνες πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα της.

Σηκωθήκαμε πρωὶ πρωί, τοιμαστήκαμε, φαλήξαμε καλὰ τὰ παράθυρα, κλειδώσαμε τὶς πόρτες, καὶ τραβήξαμε κατὰ τὸν κάμπο, μὲ τὸ γαϊδουράκι τοῦ γέρου φορτωμένο δισάκκια, ζεμπίλια καὶ στρωσίδια.

Ἤρθαμε καὶ τὰ βρήκαμε ὅλα σὲ τάξη. Τὸ καλύβι σκουπισμένο, ὁ σιτοβολῶνας ἀπάνω χωρισμένος σὲ δυὸ μικρὲς κάμαρες, οἱ τοῖχοι ἀσβεστωμένοι, τ' ἀργαλειὰ κρεμασμένα τριγύρω, τὸ τουφέκι, ὁ πεζόβολας, τὰ παραγάδια, τ' ἀγαίστρια, ὅλα στὸν τόπο τους.

Κατεβάσαμε τὰ πράματα, ἀνοίξαμε τὰ δισάκκια, βγάλαμε τὰ μαγερικά μας, ἀνασκουμπώθηκαν οἱ γυναίκες, πήγαμε μὲ τὸ γέρο καὶ πιάσαμε ψάρια, κόψαμε καὶ μερικὰ σταφύλια γυρίζοντας, καὶ πρὶ νἀρθῇ μεσημέρι, καθήσαμε στὸ τραπέζι.

. . . . . .

Ὅλα ἐδῶ εἶτανε γλέντι καὶ ζιαφέτι, ὡς κ' ἡ δουλειά μας. Κόψιμο, μάζεμα, ἄπλωμα. Πότισμα, σκάλισμα, κλάδεμα. Αὐτὸ τὸ μικρὸ χωραφάκι μὲ τὶς συκιές του, μὲ τὰ κλήματά του, καὶ μ' ἕνα μικρὸ περιβόλι κοντὰ στὴ βρύση, εἶταν ἡ σεμαγιά μας. Δὲ μᾶς ἔτρεφε τὸ ξενοδούλι πιὰ τώρα. Τὸ κατώγι μας εἶτανε γεμάτο, τὰ κουκούλια μας ἔβγαζαν τὸ μετάξι τους, εἴχαμε λοιπὸν καὶ μετάξι γιὰ τὰ προικιὰ τῆς Ἀννούλας. Ἡ φτώχεια στὸ κατώφλι μας δὲν πατοῦσε. Ὡς καὶ τὸ μπαμπάκι δὲ μᾶς ἔλειπε. Ὡς καὶ σουσάμι εἴχαμε γιὰ τὶς πῆττες μας.

Μὰ ἐμένα μὲ κρυφόδερνε δῶ πέρα μιὰ στέρηση καὶ μιὰ φτώχεια ποὺ δὲν ἔσωνε μήτε τὸ σουσάμι μήτε τὸ μετάξι νὰ μοῦ τὴ διώξῃ. Ἡ στέρηση τῆς Ἑλένης! Σὰν ἔμπαινα στὸ καλύβι κι ἀνιστοροῦσα πῶς ἐκεῖ, κοντὰ στὴ γωνιά, κάθησε ἡ ἁγιασμένη μου κόρη τότες ποὺ τὴ γλύτωσε ὁ γέρο Βασίλης, καὶ πῶς δὲν ξαναμπῆκε σ' αὐτὸ τὸ καλύβι, δὲν ἦρθε νὰ πῇ πῶς τὴν ἀγαπᾷ ἐκείνη τὴν κώχη ποὺ τῆς ξανάφερε τὴ ζωή, πῶς μ' ἀγαπᾷ καὶ μένα καθὼς ποὺ τὴν ἀγαποῦσα, μ' ἔπαιρναν τὰ δάκρυα κάποτες, κ' ἔβγαινα καὶ κατέβαινα στὸ γιαλό, νὰ ξεσκάσω κοντὰ στὰ κύματα. Κι αὐτὸν τὸ δίσεχτο χρόνο, ποὺ ἔφυγε ἡ Ἑλένη καὶ πῆρε τὸν ἀγύριστο δρόμο τῆς ἀγιωσύνης, ποὺ δὲν μποροῦσα πιὰ νὰ τὴν ξαναδῶ μήτε στὸ χωριό, ἡ λύπη μου εἶτανε δίστομο μαχαίρι ποὺ μοῦ τρυποῦσε ὡς πέρα τὰ σπλάχνα, κρυφὰ κρυφὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ κανένας. Δὲν μποροῦσα νὰ μείνω πολλὴ ὥρα κοντὰ στὴν κώχη ἐκείνη, χωρὶς τὸ γέρο ἢ τὴ μάνα μαζί μου. Ὡς καὶ τώρα ἀκόμα τὴ βλέπω τὴν πέτρα ποὺ κάθησε ὁ γέρος καὶ πῆρε στὰ γόνατά του τὸ τρομαγμένο μου τ' ἀγγελούδι, καὶ θαρρῶ πῶς βλέπω κανέναν τάφο. Τὴν κοιτάζω καλὰ καλὰ τὴν πέτρα, καὶ μοῦ φαίνεται παράξενο ποὺ δὲν εἶναι ραγισμένη, δὲν ἄλλαξε καθὼς ποὺ ἄλλαξαν ὅλοι ποὺ κάθησαν ἐκεῖ ἀπάνω, δὲ σηκώθηκε νὰ φύγῃ καθὼς ἐκεῖνοι, δὲν τὴν ἔκλεψε κανένα ζεϊμπέκι, δὲν καλογήρεψε, δὲν ἀρρώστησε, δὲν πέθανε, — καὶ μήτε γράφει τώρα τὴν ἱστορία της!

Εἶναι τὸ ἅγιο βῆμα τοῦ καλυβιοῦ μου αὐτὴ ἡ πέτρα. Θὰ δῇς ἐκεῖ κάποτε λουλουδάκια βαλμένα, ἢ στοιβασμένα αὐτὰ τὰ χαρτιά. Ἂν καὶ βολικὸ κάθισμα, ψυχὴ δὲν τολμᾷ νὰ καθήσῃ ἐκεῖ ἀπάνω. Τὴν ἔχουν οἱ γειτόνοι γιὰ στοιχειωμένη, κ' ἔτσι μένει καθάρια, ἀνέγγιχτη, σὰν τὴν ἀθῶα ἐκείνη ψυχή.

Ἂς πάρουμε τώρα μιὰ ἀπὸ τὶς ἀξέχαστες ἐκεῖνες μέρες τῆς ἐξοχῆς, ἂς τὴν πάρουμε ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, κι ἂς τὴν ἱστορήσουμε, ἂν ἔχῃς ὑπομονή. Θαρρῶ πῶς πρέπει. Ἐδῶ εἶναι ποὺ σ' ἔχω καὶ σοῦ μιλῶ. Πῶς νὰ μάθῃς τὰ παιδιακήσια χρόνια τοῦ Γεροδήμου δίχως νὰ ξέρῃς τὴν ἱστορία τοῦ καλυβιοῦ του, καὶ τῆς ἐξοχῆς ποὺ πρασινίζει ὁλόγυρά του! Δυὸ λόγια μοναχὰ γιὰ τὸ Μεσοβούνι, μιὰ μέρα τῆς ἀθάνατης ἐκείνης ζωῆς, κ' ἔχεις ὅλη τὴν ἱστορία.

Μεσοβούνι εἶναι τὸ βουνὸ ποὺ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸν κάμπο τοῦ χωριοῦ, εἶναι κ' ἡ ἐξοχή μας. Ἕνα μικρό, παράμερο, ξεχασμένο κομματάκι τοῦ Παραδείσου ποὺ βρέθηκε δῶ ἀνάμεσα στὰ βουνά. Μιὰ πλευρὰ ὅμως μένει ὀρθάνοιχτη, καὶ βλέπει τὴ θάλασσα. Μπαίνεις μέσα σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ φωλιὰ, καὶ σοῦ κατασταλάζει τὸ νοῦ μιὰ γαλήνη, ποὺ ἀνεσταίνει τὴν καρδιὰ μιὰ χαρά, σὰν τοῦ πουλιοῦ ποὺ πηδᾷ στὰ κλωνιά του. Ἀφησε πιὰ ποὺ σὲ μεθᾷ τὸ θυμάρι, ἡ ρίγανη κ' ἡ λυγαριά. Ἄρησε ποὺ σὲ κουφαίνουν τὰ κοπάδια τριγύρω μὲ τὰ κουδούνια τους, ποὺ ὅλο σὲ γλυκοκοιμίζουνε ρεματάκια καὶ βρύσες μὲ τ' ἀκοίμητά τους νερά. Μὰ κεῖνο ποὺ σοῦ δίνει καινούρια ζωή, ποὺ σὲ κάνει κι ἀνεσαίνεις πιὸ εὔκολα, εἶναι ποὺ ψυχὴ «λεγάμενος» δὲν ἔχει χωράφι τριγύρω. Παρακεῖθε, στὸν πλαγινὸ κάμπο, ἄλλο τίποτε. Μὰ ἐδῶ ρίζα νὰ πιάσουνε δὲν μπορέσανε· δὲν τοὺς σήκωσε τ' ἀγέρι! τοὺς σηκώνει μοναχὰ σὰν ἔρχουνται νὰ κόψουν τὸ δέκατο.

Ἔχει ρωμαϊκὴ ψυχὴ μέσα του τὸ μικρὸ Μεσοβούνι. Καὶ τὸ νόστιμο, ποὺ τὰ χρόνια ἐκεῖνα ζούσανε δῶ καὶ δυὸ τρεῖς ποὺ μύρισαν μπαρούτι στὰ νειάτα τους! Ὁ γέρο Βασίλης εἶταν ἕνας. Ὁ μακαρίτης ὁ Ἀγγελάκος στὸ πλάγι μας, ἄλλος ἕνας. Εἶταν κι ὁ γέρο Καπλάνης, ποὺ εἶδε κι αὐτὸς κατιτί στὴ ζωή του. Ὅλοι εἶχαν τὸ δικό τους ἐδῶ πέρα, κι ὅλοι εἶταν καὶ ξωμερῖτες. Ἀπὸ τὴ Σάμο, ἀπὸ τὰ Μοσκοννήσια, ἀπὸ τὰ Ψαρά. Μὰ εἶταν ἀπείραχτοι τώρα, καὶ δὲν τοὺς κακόβλεπε κανένας ἀγᾶς. Παντρεύτηκαν κι ὅλοι στὸν τόπο, ἔξω ἀπὸ τὸ γέρο Βασίλη, ποὺ δὲν εἶχε ὡς φαίνεται καρδιὰ γιὰ καινούριες ἀγάπες.

Αὐτὸ εἶναι τὸ Μεσοβούνι ἀπάνω κάτω. Ὁρίστε τώρα κ' ἡ ζωή μας τὰ χρόνια ἐκεῖνα.

Πρὶ νὰ φέξῃ, ὁ γέρος μ' ἔπαιρνε καὶ κατεβαίναμε στὸ γιαλὸ νὰ τραβήξουμε τὶς ἀποτονιές. Τὰ μουγκριὰ δὲν ἀπαντέχουν ὥσπου νὰ φέξῃ. Βγαίνουν ἀπὸ τὰ θαλάμια τους τὴν αὐγή, τριγυρίζουν τὸν κάμπο νὰ βροῦνε φαεῖ, χάρτουν τὸ δόλωμα, πιάνουνται, κι ὕστερ' ἀρχίζουν καὶ στρεφογυρίζουνε σὰν ἀδράχτια, ὥσπου ζαρώνει καὶ κουβαριάζεται τὸ σκοινί, κι' ἀνασηκώνεται τ' ἀγκίστρι μ' ἕναν τρόπο ποὺ ξεμπλέκεται ἀπὸ τὰ σβάραχνά τους καὶ τότες ξετινάζουνται καὶ φεύγουν. Πρέπει λοιπὸ νὰ τραβηχτοῦν οἱ ἀποτονιὲς πρὶ νὰ ξεμπλεχτῇ τὸ μουγκρί, κι αὐτὸ κάναμε.

Ὕστερα, σὰν ξημέρωνε, ρίχταμε τὶς ἀποτονιὲς τῆς ἡμέρας. Ξέραμε ποὺ κατέβαιναν τὰ λαβράκια, ποὺ τριγυρνοῦσαν οἱ συναγρίδες, καὶ κεῖ τὶς ρίχταμε. Ὕστερ' ἀνεβαίναμε πάλι στὸ χτῆμα, ἴσια ἴσια ὅ τι ἄρχιζε νὰ χρυσώνῃ ὁ ἥλιος τὰ βουνὰ τῆς Ἀνατολῆς ἀντικρύ. Κι ὥσπου νὰ προφτάξῃ ὁ ἥλιος νὰ χρυσώσῃ καὶ τὰ δικά μας βουνά, ἐμεῖς γυρίζαμε στὸ καλύβι μὲ τὸ καλάθι μας κρύα σῦκα γεμάτο. Ἡ μακαρίτισσα ἔδινε τὴ ζωή της γιὰ ἕνα καλὸ σῦκο. Μὰ δὲν ἔβγαινε ποτὲ στὶς συκιὲς ἀπατή της, γιατὶ τὄξερε πῶς τῆς εἶχα σῦκα σημαδεμένα γιὰ κάθε μέρα. Ὅσο γιὰ τὴν Ἀννοῦλα, ἐκείνη πήγαινε καὶ τἄβρισκε μοναχή της.

Κατόπι ἄρχιζε ἡ δουλειά. Ὁ γέρος καὶ γὼ μὲ τ' ἀξίνι ἢ μὲ τὸ σκαλιστήρι, ἡ Ἀννοῦλα μὲ τὸ πότισμα ἢ τὸ μάζωμα, ἡ μακαρίτισσα μὲ τὸ μαγεριό. Ὕστερα ἔπαιρναν οἱ γυναῖκες τὰ ἐργόχειρά τους καὶ φυλάγανε συντροφιὰ τοῦ τζίτζικα κάτω ἀπὸ τὴ μεγάλη συκαμηνιά. Ἤρχουνταν κ' ἡ Ἀγγελάκαινα μὲ τὴ ρόκα της, ἤρχουνταν κ' ἡ Καπλάναινα μὲ τὸ βρακὶ τοῦ ἀντροῦ της, καὶ κάνανε μὲ τὶς δικές μας χωριό. Ἐγὼ τότες ἔπαιρνα τ' ἀποκαλαμίδι, λίγο ψωμὶ καὶ τυρί, ἔκοβα μερικὰ τσαμπιὰ περνῶντας ἀπὸ τ' ἀμπέλι, τἄβαζα στὸ καλάθι, κατέβαινα στὴν ἀκρογιαλιά, ἔρριχτα μιὰ ματιὰ στὶς ἀποτονιές, ἔπειτα τραβοῦσα κατὰ τὸν κάβο, κάθιζα στὸν ἴσκιο κανενὸς βράχου, καὶ σὰν ἔτρωγα τὸ καταδεχάμενο πρόγεμά μου, ἔμπαινα στὸ νερὸ ὡς τὰ γόνατα, κι ἄρχιζα νὰ ψαρεύω πετρόψαρα. Καὶ σὰν ἔπιανα μιὰ καλὴ τηγανιά, ἀνέβαινα στὸ καλύβι, τὴν ὥρα ποὺ ἔπρεπε νὰ τηγανιστοῦν.

Τ' ἀπόγεμα ὁ ὕπνος δὲν μποροῦσε νὰ λείψῃ. Ὕστερα πάλι λιγάκι δουλειά, κι ὥσπου νὰ γυρίσῃς νὰ δῇς βράδιαζε. Κὰι σὰ βράδιαζε, κατεβαίναμε στὸ γιαλὸ καὶ καθίζαμε στὰ χαλίκια, καὶ βλέπαμε τὰ ψάρια ποὺ πηδοῦσαν κοπαδιαστὰ ἀπάνω στ' ἀσημένια νερά. Ἐκεῖ κατέβαινε ὅλη ἡ γειτονιά. Ἐκεῖ ἔβλεπες κόσμο. Ἐκεῖ τραγουδοῦσαν οἱ κοπέλλες, τ' ἀγόρια πετοῦσαν πέτρες στὴ θάλασσα, οἱ ἄντρες μιλοῦσανε γιὰ τὰ μαξούλια τους, κ' οἱ γυναῖκες γιὰ καθετίς. Ἂν

[1] Ἴδε σελ. 315.

ἔλειπε καὶ καμιά τους, εἶχε τόπο καὶ γιὰ ψεγάδιασμα.

Τί βραδιὲς εἶταν ἐκεῖνες! Μικρὸς καθὼς εἶμουν, ξεχνοῦσα τοὺς μικροὺς καϋμούς μου, καὶ γλέντιζα καὶ γὼ μὲ τἄλλα παιδιά. Παράβγαινα καὶ γὼ μαζί τους στὴν πέτρα, στὸ τρέξιμο. Εἶμουνα καὶ κατιτὶς ἐδῶ πέρα. Περνοῦσε ἡ μονέδα μου ἀνάμεσα στῆς ἐξοχῆς τὰ παιδιά. Τοὺς ἔκοβα λιγάκι σορία· τοὺς ἔλεγα τί εἶναι πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ ἀντικρύ, τοὺς ξηγοῦσα ὡς πόσο μακριὰ εἶναι ἡ Πόλη, κι ὡς πόσο ἡ Προῦσσα.

Εἴπανε μιὰ τέτοια βραδιὰ ποῦ πρωτοεῖπε ὁ γέρο Βασίλης τὴν ἱστορία του. Κανένας δὲν τὴν καλοήξερε, ἔξω ἀπὸ τὴ μακαρίτισσα, καὶ κείνη πάλι μὲ τὴν τρυφερή της καρδιὰ δὲν ἀποκοτοῦσε νὰ μᾶς τὴ δηγηθῇ, νὰ μὴν τύχῃ καὶ μᾶς λυπήσῃ. Δὲ θυμοῦμαι τί τὸν ἔκαμε τὸ γέρο νὰ μᾶς ξεμυστηρευτῇ τὴ βραδιὰ ἐκείνη. Ἴσως τοῦ ἔβαλε φωτιὰ ὁ Καπλάνης, ποῦ ὅλο τὶς παλικαριές του μᾶς ἔβγαζε στὴ μέση, ὅλο «ἀπαυτουνούς» μᾶς σκότωνε! Γιατί θυμοῦμαι τὸν Ἀγγελάκο ποῦ γύρισε κ' εἶπε τῆς μάνας μου: «Δὲ μᾶς ἔμεινε πάλι λεγάμενος! Σὰν πράσα πάλι μᾶς τοὺς πελέκησε ὁ Καπλάνης!»

Δὲν τὴν ξέχασα τὴν ἱστορία τοῦ Γέρο Βασίλη· καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσω ἀγνώριστη.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΡΜΑΡΑ

Εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἑορτῶν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ

Ἀνεπίληστοι τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἀπομείνωσιν αἱ ἡμέραι τῶν λαμπρῶν τοῦ συλλόγου ἑορτῶν, ἰδίᾳ δὲ ἡ τοσοῦτον ἐπιτυχοῦσα κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν, 12ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ., μεγάλη εἰς Λαύρειον, Καμάριζαν, Κυπριανὸν ἐκδρομή. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς τερπνοτάτης ἐκείνης καὶ διδακτικωτάτης ἡμέρας ἔστωσαν καὶ ὀλίγαι γραμμαὶ περὶ μαρμάρων τινῶν, ἀνευρεθέντων ἐν τοῖς μεταλλείοις καὶ τηρουμένων ἐν τῇ διευθύνσει τῶν μεταλλουργείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας, ἅτινα μετὰ τοσαύτης προθυμίας ἐπέδειξεν ἡμῖν ἡ τοὺς πάντας καθυποχρεώσασα διὰ τῶν περιποιήσεων, ἃς ἐπεδαψίλευσε κατὰ τὴν ἐκδρομὴν ταύτην εὐγενεστάτη κ. Ἰωάννα Α. Κορδέλλα, ἡ πολύτιμος σύντροφος τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν μεταλλουργείων.

*

Μεταξὺ τῶν μαρμάρων τούτων διακρίνεται ἄγαλμα Ἀμαζόνος ὀρθίας, λίθου λευκοῦ, ὕψους 0,67, φερούσης τὸ σύνηθες βραχύ, μέχρι που τῶν γονάτων καθικνούμενον ἔνδυμα. Ἄξιον ἰδιαιτέρας μνείας ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τούτου εἶνε τὸ ἐπὶ τοῦ πολυπτύχου χιτῶνος τῆς Ἀμαζόνος ἀπτύχωτον ὅλως ἐπίβλημα, τὸ ὁποῖον καλύπτει μέρος τοῦ στήθους καὶ κατὰ τὴν κοιλίαν, στενοῦται δὲ κατερχόμενον μέχρι τῶν σκελῶν. Τὸ ὅλον παρέχει ὄψιν δερματίνου περιβλήματος ἐπικαλύπτοντος τὰ ἄνω σημειωθέντα μέρη τοῦ κορμοῦ, περιβλήματος ὅπερ βεβαίως θὰ ἐκομβοῦτο ὄπισθεν, διότι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ φαίνεται γινόμενον τοῦτο. Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀγάλματος εἶνε ἀποκεκομμένη, ἀλλὰ σωζομένη πλήρης φυλάσσεται ἐπιμελῶς ὑπὸ τοῦ κ. Κορδέλλα πρὸς συγκόλλησιν· διατηρεῖται δὲ ἄριστα, φέρουσα τὸν συνήθη τῶν Ἀμαζόνων πῖλον μετὰ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ τῶν ὤμων κρεμαμένων ταινιῶν. Ἡ δεξιὰ προτεταμένη εἶνε ἀποκεκομμένη κατὰ τὸν πῆχυν, ἡ δ' ἀριστερὰ πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ κάτω νεύουσα, συγκρατεῖ τὸ ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μοσχάλην κατερχόμενον ἱμάτιον τῆς Ἀμαζόνος, ὅπερ καταπίπτει εἰς πτυχὰς ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ πήχεως καὶ τοῦ βραχίονος ἐλαφρᾶς καμπῆς αὐτῆς. Ἡ ἄκρα ἀριστερὰ εἶνε οὕτως ἐξειργασμένη, ὥστε φαίνεται ὅτι εἶχε τι ἐν τῷ ἀφινομένῳ ἀνοίγματι, τῶν προσφυέστατα πρὸς τοῦτο διανοιγομένων ἐπαλλήλως δακτύλων· ἴσως δι' αὐτῶν διήρχετο δόρυ πρὸς τὰ κάτω νεῦον.

Τὸ ὅλον τοῦ ἀγάλματος εἶνε μετὰ πολλῆς τῆς χάριτος ἅμα δὲ καὶ ἐπιμελείας ἐξειργασμένον, ἀγαθῇ δὲ τύχῃ λαμπρὰ ἦτο ἡ σύμπτωσις ὅτι ἡ Ἀμαζὼν αὕτη ἰδοῦσα μετὰ τόσους αἰῶνας τὸ φῶς τοῦ Λαυρεωτικοῦ ἡλίου, ἐτέθη ὑπὸ τὴν εὐγενῆ προστασίαν περικαλλοῦς δεσποίνης, Ἀμαζονίου ὄντως παραστήματος.

*

Πλὴν τῆς Ἀμαζόνος ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ τηροῦνται κατὰ σειρὰν ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀνακεκλιμένα καὶ ἕτερα μάρμαρα. Οὕτω παράκειται ἐπιτυμβία πλὰξ μικρά, ἄνω εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπολήγουσα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς:

ΛΕΩΚΛΗΣ

Τὰ γράμματα ταύτης ἐντελῶς ἀρχαϊκά, ἄγνωστον δὲ τὸ ὄνομα εἰς τὸ λεξικὸν τοὐλάχιστον τοῦ Pape. Εὐθὺς κάτωθεν τῶν γραμμάτων φαίνονται καὶ γραμμάτων δευτέρου στίχου ἴχνη ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἐφ' ἧς εἶνε τετμημένος ὁ λίθος.

Παρὰ τὴν ἐπιτύμβιον ταύτην στήλην κεῖται τὸ ἄνω μέρος στήλης ἐπιτυμβίας τοξοειδῶς ἄνω ἀπολήγουσης, φερούσης δὲ τὴν ἐπιγραφήν:

ΚΑΛΛΙΑΔΗΣ
ΚΑΛΛΙΟΥ

Πλησίον ταύτης, ὁμοίας στήλης τὸ ἄνω μέρος, ὁμοίως ἀπολῆγον καὶ φέρον μέρος ἐλάχιστον τῆς ἀναγλύφου αὐτοῦ παραστάσεως, ἤτοι τὴν κεφαλὴν γυναικὸς πρὸς τὰ ἀριστερά. Ὑπὲρ ταύτην ἡ ἐπιγραφή:

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ . . . . . .

Ἐγγὺς ταύτης μικρὰ πλὰξ ἐπιτυμβία εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν ἄνω λήγουσα καὶ φέρουσα τὸ ὄνομα:

ΣΙΝΩΠΗ

Παράδοξος σύμπτωσις ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ὀνόματος μετὰ τῆς παρὰ τὴν στήλην ταύτην συναναπαυομένης Ἀμαζόνος. Οὕτω φέρεται ὅτι ἐκαλεῖτο καί τις τῶν Ἀμαζόνων, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη ἡ ὁμώνυμος πόλις. Ἐνταῦθα ὅμως οὐδὲν ἄλλο κοινὸν ἔχουσιν, ἢ ὅτι τὸ μὲν ἄγαλμα εἶνε Ἀμαζόνος, Ἀμαζόνος δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῆς μικρᾶς πλακός. Τίς οἶδεν ὅμως ἐὰν μετὰ πολυκύμαντον βίον ἐν Λαυρείῳ ἐγκαταμείνασα ἀφῆκε τὰ κῶλα ἑταίρα τις ἐν Θρᾴκῃ Σινώπη καλουμένη, ἥτις καὶ *Ἄβυδος ἐλέγετο διὰ τὸ γραῦς εἶναι*, ὡς λέγει κατὰ τὸν Ἀθήναιον (XIII, 585, α) Ἡρόδικος ὁ Κρατήτειος ἐν ἕκτῳ Κωμῳδουμένων, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ τὸ *Σινωπίζειν* εἰς τὴν τοῦ *ἀσχημονεῖν* περιῆλθε σημασίαν.

*

Ἐκτὸς τῶν μαρμάρων τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ καὶ ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ αὐτοῦ οἰκήματος ἐπεδείχθησάν μοι κατακείμενα καὶ ἕτερά τινα μάρμαρα. Τούτων πάντων τὴν ἐξέτασιν δὲν μοὶ ἐπέτρεψεν ὁ ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν σιδηρόδρομος. Τὸ μόνον, ὅπερ προλαβὼν ἀντέγραψα εἶνε τόδε, ἄριστον δεῖγμα ὀρθογραφίας, χρόνων χριστιανικῶν:

† ΜΝΗΜΑ ΘΕ	*Μνῆμα Θε-*
ΟΚΡΑΤΗ ΙΤ	*οκράτη ἴτ-*
ΙΣΤΟΡΜΗΣ ἤτοι	*ις τορμήσ-*
Η ΑΝΑΣΚΑ	*η ἀνασκά-*
5 ΨΕ ΔΗ ΤΟΝ	*5. ψε δῇ τὸν*
ΛΟΓΟΝ ΘΕΩ	*λόγον Θεῷ*

Καὶ πρῶτον ἐπὶ ταύτης ἡ γενικὴ *Θεοκράτη* ἀντὶ *Θεοκράτους* ἀξία παρατηρήσεως· εἶνε δὲ βεβαίως γενική, διότι τοιοῦτος ὁ τύπος τῶν μνημάτων τούτων. Εὐθὺς μετὰ ταύτην τὸ *ἴτις* ἀντὶ *εἴτις*, τὸ *τορμήση* ἀντὶ *τολμήσει*, τὸ *ἀνασκΑΨΕ* ἀντὶ *ἀνασκΑΨΑΙ*, τὸ *ΔΗ* ἀντὶ *ΔΩΣΕΙ*.

Καὶ πολλὰ δὲ ἄλλα τεμάχια ἐπιτυμβίων στηλῶν καὶ ἀνάγλυφα καὶ μέρη ἀναγλύφων κατάκεινται ἄξια ἐξετάσεως καὶ προσοχῆς πλείονος· μεταξὺ δὲ τούτων ἐξέχει καὶ μέρος στήλης ἀρχαϊκῆς, ὁμοίας τῇ τοῦ Ἀριστίωνος, ἐφ' ἧς σώζεται ἀνάγλυφος παράστασις τῶν κατὰ τὰς κνήμας μερῶν ἀνδρῶν δύο συμβαινόντων.

Πλὴν τῆς ἀτμαμάξης ὁ συριγμὸς μοὶ ὑπομιμνήσκει τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδον. Διὸ ἀποχαιρετίσας τὴν οὕτω φιλάρχαιον καὶ περικαλλῆ δέσποιναν μετὰ τοῦ ἀκουράστου καὶ φιλοξενωτάτου συζύγου αὐτῆς καὶ τῆς εὐγενοῦς θυγατρός, ἀναβαλὼν δ' εἰς ἄλλον χρόνον τὴν πληρεστέραν ἐξέτασιν τῶν Λαυρεωτικῶν μαρμάρων, συνανεμίχθην μετὰ τῶν ἄλλων ἐνθουσιώντων ἐπὶ τῇ ἀληθῶς λαμπρᾷ ἐκβάσει τῆς ἐκδρομῆς μελῶν τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ ὑπὸ τὰς λαμπροτέρας τῶν ἐντυπώσεων μετὰ μικρὸν ἐφερόμην πρὸς τὸ ἄστυ.

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 20 Ἀπριλίου 1892.

ΙΑ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ἡ δύναμις τῆς φαντασίας

Πόσον ἰσχυρὰ εἶνε ἡ δύναμις τῆς φαντασίας δεικνύει τὸ ἑπόμενον περιστατικὸν ἀναγραφὲν ὑπὸ τῆς «Γερμανικῆς φαρμακευτικῆς ἐφημερίδος». Ὁ ἰατρὸς Ι. προσεκλήθη τὴν νύκτα ἀπὸ κύριον 55 ἐτῶν, ὅστις ἐκινδύνευε νὰ πνιγῇ συνεπείᾳ καταπόσεως τῆς τεχνητῆς αὐτοῦ ὀδοντοστοιχίας. Ὁ Ι. εὗρε τὸν ἀσθενῆ ἐν μεγάλῃ ἀνησυχίᾳ, τὸ πρόσωπον κυανωτικόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέχοντας καὶ ἐρυθρούς, τὸν ἀριθμὸν τῶν σφυγμῶν πολὺ ηὐξημένον καὶ τὴν ἀναπνοὴν δυσχερῆ. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ φάρυγγος ἐξωτερικῶς εὑρέθη ἀριστερόθεν τοῦ λαιμοῦ ὀλίγον ἄνωθεν τῆς κλειδός, μέρος τι ἐξέχον καὶ σκληρότερον. Ἐπειδὴ ἡ δύσπνοια ὁλονὲν ηὔξανε καὶ καθίστατο ἐπικίνδυνος, ἐνῷ ἡ εἰσαγωγὴ καθετῆρος δὲν ἐπέφερεν ἀποτέλεσμα, προέβη ὁ ἰατρὸς εἰς εἰσοφαγοτομίαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἀσθενὴς ἐζήτει ἐπιμόνως. Πρὸς μεγάλην ἔκπληξίν του μετὰ τὴν τομὴν τοῦ φάρυγγος δὲν εὑρέθησαν ξένα σώματα ἐντὸς αὐτοῦ. Ἀφοῦ ὁ ἀσθενὴς συνῆλθεν ἐκ τῆς ναρκώσεως τοῦ χλωροφορμίου καὶ ἔμαθεν ὅτι δὲν εὑρέθη τίποτε ἐντὸς τοῦ φάρυγγος, ἠσθάνθη αἴφνης ἰσχυροὺς πόνους ἐν τῷ στομάχῳ, οἵτινες ηὔξανον. Πρὸς γενικὴν ἔκπληξιν εὑρέθη τέλος τὴν ἑπομένην ἡ ὀδοντοστοιχία ὑπὸ τὸ ἀνάκλιντρον τοῦ ἀσθενοῦς. Μόλις εἶδεν αὐτήν, ἐξηφανίσθησαν οἱ πόνοι τοῦ στομάχου καὶ ὁ ἀσθενὴς συνῆλθε ταχέως, ἀφοῦ ἡ πληγὴ τῆς ἐγχειρίσεως ἰάθη εἰς τρεῖς ἑβδομάδας.

Ρ*

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Εἶνε δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου καὶ ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τὴν 12 Ἰουνίου 1869. Ἔχει νῦν τὸν βαθμὸν πλωτάρχου καὶ διευθύνει τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τορπιλλοβόλων.

Η ΚΑΒΑΛΛΑ

Αἱ δύο δημοσιευόμεναι φωτογραφικαὶ ἀπόψεις τῆς Καβάλλας ἐσταλήσαν εἰς τὴν *Ἑστίαν* φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἀποκατεστημένου φιλοπάτριδος καὶ φιλομούσου ὁμογενοῦς κ. Ι. Τζιάτα. Ἡ Καβάλλα εἶνε ἡ ἀρχαία Νεάπολις τῆς Μακεδονίας καὶ κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ἀρχαίου κόλπου τῆς Πιερίας περικλειομένου ὑπὸ τῆς Θάσου καὶ τοῦ ὄρους Παγγαίου, ὅπερ ἐκτείνεται πρὸς Δ αὐτῆς· εἶνε δὲ κτισμένη ἐπὶ χερσονήσου βραχώδους καὶ ὑψηλῆς. Ἡ Καβάλλα εἶνε πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα ἐμπόριον δημητριακῶν καρπῶν, μετάξης ἀκατεργάστου, σησαμίου καὶ τῶν περιφήμων καπνῶν Γενιτζέ. Εἶνε πρωτεύουσα διαμερίσματος διοικουμένου ὑπὸ μουδίρη· ὑπάγεται δὲ εἰς τὸν καϊμακαμὴν τῆς Δράμας καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν γενικὸν διοικητὴν Θεσσαλονίκης. Ὑπάρχουσιν ἐν Καβάλλᾳ διάφορα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα καὶ σχολεῖα συντηρούμενα ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος, ἥτις διακρίνεται διὰ τὴν πρὸς πᾶν ἐθνικὸν στοργὴν καὶ διὰ τὰ φιλοπρόσοδα αἰσθήματα της.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Μελάνη ἀντιγραφικὴ

Βάλετε ὀλίγην ζάχαριν εἰς τὴν μελάνην δι' ἧς γράφετε· θέσατε ἐπὶ τοῦ νωποῦ χειρογράφου φύλλον χάρτου ἁπλοῦ βρεγμένου διὰ σπόγγου καὶ σιδηρώσατε τὸ διὰ σιδήρου ὀλίγον θερμοῦ. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἀπ κτᾶτε ἀντίγραφον ἀνεστραμμένον, τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκετε ἐκ τῆς ἀντιθέτου ὄψεως, ἐὰν θέσετε ἐμπρὸς εἰς τὸ φῶς.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν *Ἀθήναιον* ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως τὴν ἀκόλουθον εἴδησιν: «Πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ κ. Σαμουὴλ Δάβεῦ, ὅτι εἰς χεῖρας αὐτοῦ περιῆλθεν ἰδιαίτερον ἡμερολόγιον τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐξορίας*, ὡς τιτλοφορεῖται, ἀποτελούμενον ἐκ δύο περίπου χιλιάδων σελίδων, ὡς καὶ πολυάριθμοι ἐπιστολαὶ ἀπευθυνόμεναι πρὸς τὸν ποιητήν. Τὸ ἡμερολόγιον ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1852 καὶ περατοῦται κατὰ τὸ 1856, ἐν αὐτῷ δ' ἐκτίθενται λεπτομερῶς συνδιαλέξεις τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ μετὰ τῆς οἰκογενείας του, τῶν φίλων του καὶ προσώπων διακεκριμένων. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο συνετάσσετο ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ὁ Οὐγκὼ ἐπεθεώρησεν αὐτὸ προσεκτικῶς καὶ ἔκαμε διαφόρους προσθήκας καὶ διορθώσεις. Ἡ ἀλληλογραφία ἀναφέρεται εἰς περίοδον πεντήκοντα περίπου ἐτῶν, καὶ περιλαμβάνει ἐπιστολὰς πολλῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, συγγραφέων, καλλιτεχνῶν, μουσικῶν, ἠθοποιῶν, πολιτικῶν καὶ προσφύγων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου. Ὁ κ. Δάβεῦ ἐτύπωσεν ἐσχάτως ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τούτου».

Ἐπιστημονικὰ

Εἰς συνεδρίασιν τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας τῆς Γαλλίας, ὁ ἑταῖρος αὐτῆς κ. Μαρτὲλ ἀνέγνω πραγματείαν περὶ ὑπογθονίων σπηλαίων καὶ στοῶν καὶ τῶν φερουσῶν εἰς ταῦτα καταβοθρῶν, ἀνέφερε δέ τινα καὶ περὶ τῶν καταβοθρῶν τῆς Πελοποννήσου.

— Ἐκ Παρισίων ἀγγέλλεται ὅτι ὁ μέγας Παστὲρ ἀνεκάλυψε μέσον θεραπευτικὸν τῆς ἐπιληψίας διὰ τῆς ἐγκεντρίσεως τοῦ αὐτοῦ ἰοῦ, δι' οὗ θεραπεύει τὴν λύσσαν. Ὁ Παστὲρ δὲν ἐξεφράσθη ἀκόμη ῥητῶς περὶ τούτου, ὡμολόγησεν ὅμως ὅτι ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Σαρκὼ ἐφεῦρε νέον τρόπον θεραπείας τῆς ἐπιληψίας. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος προσῆλθον εἰς τὸ θεραπευτήριόν του δύο ἐπιληπτικοί, δηχθέντες ὑπὸ λυσσῶντος κυνός. Παρετηρήθη δὲ πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τοῦ Παστέρ, ὅτι ἀφοῦ ἐφηρμόσθη ἐπ' αὐτῶν ἡ θεραπεία τῆς λύσσης, αἱ ἐπιληπτικαὶ προσβολαὶ ἐξέλιπον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος μηνὸς ἔφεραν ἐπίσης δωδεκαετῆ ἐπιληπτικὸν παῖδα, ὅστις ὅμως δὲν εἶχε δηχθῆ ὑπὸ λυσσώντος κυνός. Ὁ Παστὲρ συνεβουλεύθη τὸν Σαρκώ, ἂν δὲν ἦτο σκόπιμον νὰ πειραθῇ ἐπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ τῆς λύσσης· ὁ Σαρκὼ ἔδωκε τὴν συγκατάθεσίν του καὶ μετὰ 15 ἡμερῶν θεραπείαν ὁ νέος ἀπηλλάγη τῆς ἐπιληψίας, ἥτις πρότερον κατελάμβανεν αὐτὸν καθ' ἡμέραν.

Καλλιτεχνικὰ

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα συνῆλθεν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Θεοφιλᾶ διευθυντοῦ τοῦ Πολυτεχνείου, Δ. Κορομηλᾶ, τῶν ζωγράφων κ.κ. Βούρου, Λύτρα, Βολανάκη, Προσαλέντη καὶ Λαμπάκη, τοῦ γλύπτου κ. Βρούτου καὶ τοῦ γεν. ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία καὶ συνεσκέφθη περὶ τῆς ἱδρύσεως ἐν Ἀθήναις Καλλιτεχνικοῦ Μουσείου πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, οἵτινες θὰ δύνανται ἐν αὐτῷ νὰ ἐκθέτωσι τὰ ἔργα των. Πρὸς τούτοις δὲ θὰ πλουτισθῇ τὸ Μουσεῖον δι' εἰκόνων τῶν ἡμετέρων καλλιτεχνῶν, δι' ἀντιγράφων τῶν ἔργων ξένων μεγάλων ζωγράφων καὶ δι' ἄλλων εἰδῶν τῆς καλλιτεχνίας.

Μουσικὰ

Εἷς Ὁλλανδὸς ἐκδότης μουσικῆς εἶχε τὴν παράδοξον ἰδέαν νὰ τυπώσῃ ἓν τεμάχιον τοῦ Μπὰχ μὲ διάφορα χρώματα. Ἕκαστος φθόγγος τῆς μουσικῆς γλώσσης ἔχει καὶ τὸ χρῶμά του εἰς τὴν πολύχρωμον αὐτὴν ἔκδοσιν.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Αὐτόματος φωτοσβέστης

Τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ εὐκολώτατον μηχάνημα, διὰ τοῦ ὁποίου σβύνεται αὐτομάτως κηρίον ἀναμμένον ὅταν φθάσῃ εἰς ὡρισμένον σημεῖον, χρησιμεύει πολὺ ἰδίως εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἐν τῇ κλίνῃ ἀνάγνωσιν. Διὰ τοῦ μηχανήματος τούτου ἀσφαλίζονται ἀπὸ τὸν κίνδυνον μήπως ἀφήσουν ἀναμμένον τὸ φῶς καὶ ἀποκοιμηθοῦν.

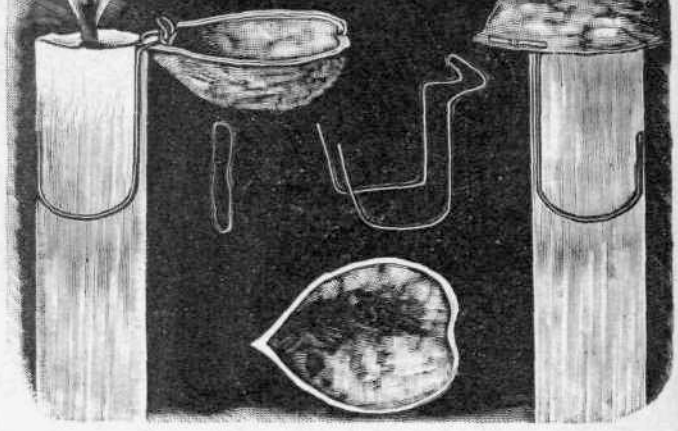

Ὁ αὐτόματος φωτοσβέστης κατασκευάζεται μὲ ἥμισυ καρυδόφλουδον, μίαν μεταλλίνην φουρκέταν καὶ ἕνα δακτύλιον καουτσοὺκ, τὸν ὁποῖον ἀγοράζετε ἀπὸ τὰ ἐμπορικά, ὡς ἑξῆς: Λυγίσετε τὴν φουρκέταν, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα τῆς εἰκόνος. Ἀνοίξετε δύο τρύπας εἰς τὸ καρυδόφλουδον πρὸς τὸ μυτερὸν ἄκρον ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος διὰ καρφίου θερμοῦ· περάσετε εἰς τὰς δύο τρύπας τὸ καουτσοὺκ καὶ σφίξετέ το μὲ δύο μικρὰ κομμάτια σπίρτων. Ἔπειτα περάσετε τὴν κεφαλὴν τῆς φουρκέτας μεταξὺ τῶν δύο μερῶν τοῦ καουτσοὺκ καὶ στρίψετε καλὰ τὰ δύο σπίρτα διὰ νὰ ἔχῃ τόσην δύναμιν ὥστε νὰ κλείῃ πρὸς τὴν φουρκέταν τὸ καρυδόφλουδον. Τὸ κρατεῖτε ἀνοικτὸν καὶ τὸ τοποθετεῖτε εἰς τὸ κηρίον, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν εἰκόνα. Προσέχετε δὲ ὥστε ἡ μύτη τοῦ καρύου νὰ ἐμπηχθῇ τόσον περισσότερον ὅσον περισσοτέραν ὥραν θέλετε νὰ καίῃ ἡ φλόξ. Ὅταν λυώσῃ τὸ κηρίον ἡ μύτη δὲν κρατεῖται καὶ κλείεται αὐτομάτως τὸ καρυδόφλουδον. Δοκιμάσατέ το πρὶν τὸ ἐφαρμόσετε.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας. 1892—83